

1/2018

január – február

saleziani.sk

don bosco dnes

Heslo 2018

Pestujme umenie
počúvať a sprevádzať

Don Bosco dnes

Časopis pre saleziánsku rodinu,
priateľov a dobrodincov dona Bosca

1/2018

Ročník 49.

Dátum vydania: január 2018

Časopis vychádza 6x do roka,
rozširuje sa bezplatne.

Vydavateľ**Saleziáni don Bosca –****Slovenská provincia**

IČO 00 586 421

vo Vydavateľstve Don Bosco

Šéfredaktor

Rastislav Hamráček SDB

Redakčná rada

Pavol Grach SDB

Michaela Köglerová

Viera Antalíková FMA

Lucia Fojtíková ASC

Zástupkyňa VDB

Fotoediting

Terézia Liptáková

Jazykové úpravy

Adriana Reguliová

Grafická úprava a zalomenie,

DTP spracovanie Juraj Martiška

Distribúcia

Terézia Liptáková

Tlač

Alfa print s. r. o.

Registrácia MK SR č. EV3448/09

ISSN 1338-4201

Vaše milodary

Finančnú podporu pre prácu

saleziánov môžete poslať:

Bank Name:

Všeobecná úverová banka (VÚB)

Account Name:

Saleziáni don Bosca – Slovenská

provincia, Miletičova 7, Bratislava

Swift code: SUBASKBX

IBAN:

SK36 0200 0000 0000 2933 0062

Poznámka pre príjemcu: 430

Adresa redakcie**Don Bosco dnes****Miletičova 7****821 08 Bratislava****tel.: 02/ 50 23 13 81****E-mail: dbd@donbosco.sk**

Foto obálka: © archív ANS

www.saleziani.sk

Ako sa nemožné môže stať možným

Viera znamená veriť v nemožné. „Kto ste, že žiadate odo mňa také nemožné veci?“ pýta sa Janko Bosco vo svojom sne z deviatich rokov. Zrodilo sa tak jeho povolanie postaviť sa na čelo chlapcov poznačených zlom a pomáhať im k osobnej premene. Napriek tomu, že sen sa končí veľmi dobre – chlapci, ktorí sa pred tým bili a nadávali, sa upokojili a z divej zveri sa stali pokojné baránky –, Janko zostal veľmi znepokojený. Paradoxne ten, ktorý bol vždy veselej povahy a stal sa apoštolom radosti, na konci sna sa pustil do plaču, lebo ničomu nerozumel. Vznesená pani mu položila ruku na hlavu s povzbudením: „Časom všetko pochopíš.“ V biblických rozpravách o povolanií zostáva človek znepokojený, pretože Boh ho volá k niečomu ľudsky nemožnému. Abrahámovi, ktorý je v pokročilom veku, sa má narodiť syn. Mária po anjelových slovách zostala tiež zarazená a pýtala, sa ako sa to stane, keď ona muža nepozná. Nemožné je priestorom pre Boží zásah. Ako sa nemožné môže stať možným? Kľúčom je poslušnosť. Janko dostane v Márii vodkyňu a učiteľku, ktorá ho má naučiť tomuto tajomstvu poslušnosti. Povolanie je nie napĺňanie vymyslených predstáv, ale nasledovanie hlasu toho, ktorý nás pozná lepšie ako my sami.

*Jozef Ižold
provinciál*

Pohľad na saleziánsky

téma

**4 Sestra Janka Kurkinová:
V takej Európe chcem žiť,
ktorá sa netočí len okolo
seba**

téma

**7 Svätý Otec povýšil
dona Feketeho za biskupa**

hlavný predstavený

**8 DON BOSCO NÁS UČIL,
ŽE BOH CHCE, ABY SME
BOLI STÁLE ŠTASTNÍ**

naše diela

**10 Sú súčasťou Dolného
Kubína – s otvoreným
srdcom i dverami**

zaujímavosť

**12 Relikvie blahoslaveného
Titusa Zemana**

heslo

**15 Pestujme umenie
počúvať a sprevádzať**

12

24

20

31

16 plagát
Heslo

18 titus zeman
**Pohreb mučeníka
Čo ne-povedia fotografie (5)**

20 svedectvo
**Tatranská magistrála
pacienta dona Jána Tockého**

22 výchova
Treba ešte rodičov?

23 aktualita
**O žiakov saleziánskej školy
majú firmy reálny záujem**

24 don bosco
**Chodil do knižnice a písal –
pre mladých
Ženevský biskup patrónom
oratória**

25 v rytme dona bosca
**V krajine baobabov
Oči, aby som videla**

26 misie
**Prečo nie sú všetci
saleziáni misionári?**

28 správy
**Košice – Luník IX, Žilina,
Ružomberok...**

30 svätý otec
**Slová pre život
od Svätého Otca
Františka**

31 nekrológ
Don Vladimír Študent SDB

Každý druhý mesiac

**DON BOSCO
U TEBA DOMA**

Časopis *Don Bosco dnes*
zasielame bezplatne
na požiadanie.

Už od roku 1877
je to dar dona Bosca
všetkým priateľom
a dobrodincom
saleziánskeho diela.

Ďakujeme za každý dar,
ktorý nám pomáha rozvíjať
dielo záchranu a výchovy
mladých doma i v misiách.

Ponúknite časopis
svojim blízkym.
Rozšírte rodinu dona Bosca.

Za všetkých dobrodinco
slúžime každú sobotu svätú
omšu a pamätáme na nich
v modlitbách.

Kontakt:
Don Bosco dnes
Miletičova 7
821 08 Bratislava
Tel.: 02/ 50 23 13 81
E-mail: dbd@donbosco.sk

Sestra Janka Kurkinová: V takej Európe chcem žiť, ktorá sa netočí len okolo seba

Spracoval: rhsdb | archív sr. Janky Kurkinovej FMA

Na konci októbra sa vo Vatikáne konal trojdňový kongres o príspevku kresťanov k budúcnosti Európy. Organizovala ho Komisia biskupských konferencií Európskeho spoločenstva, tzv. COMECE. V osemčlennej slovenskej delegácii, ktorú viedol bratislavský pomocný biskup Mons. Jozef Halcko, bola aj provinciálka Dcér Márie Pomocnice sestra Janka Kurkinová. Cieľom kongresu bol dialóg medzi zástupcami Cirkvi a politickými predstaviteľmi z Európy. Pápež František si praje, aby Európa začala uvažovať o svojej budúcnosti. A budúcnosť sú (aj) mladí.

Sestra Janka a Ángel Canicoba, výkonný sekretár Exallievov dona Bosca, obaja účastníci kongresu

Sestra Janka, ako sa provinciálka saleziánok z malého Slovenska dostane na takýto kongres?

Pozvanie prišlo cez otca biskupa Halcka ešte v júni, či by som šla ako predsedníčka Konferencie vyšších predstavených ženských reholí. Vážim si toto pozvanie, som zaň vďačná. Boli sme tam spolu s P. Václavom Hypiusom, provinciálom redemptoristov a predsedom

Konferencie vyšších predstavených reholí (mužských). Hodnota tohto pozvania sa ukázala až na mieste, keď medzi všetkými účastníkmi z celej Európy sme boli len štyri rehoľné sestry a asi desať rehoľníkov. Pričom teda dvaja sme boli zo Slovenska. Bol to vzácny krok zo strany našich biskupov, ktorí pripravili obsadenie slovenskej delegácie.

Témou bolo „(Znovu)premyslieť Európu“. Ako sa pri tom pamätalo na mladých?

Táto téma ma zaujala práve aj z nášho saleziánskeho pohľadu. Don Bosco pomáhal chlapcom, aby boli aj čestnými občanmi, nielen vernými kresťanmi. Na kongrese sa dôrazne opakovala otázka, či skôr výzva, posilniť kresťanské korene v Európe. Podnietilo ma to uvažovať, ako mladým pomôcť objaviť, že tieto korene sú dôležité aj dnes a ja si za nimi stojím. Jeden z účastníkov mi tam raz takto povedal: „Viete, my sa schováваме za autority.“ Ja som nechápala, čo chce povedať, ale on dodal: „Dnes už neobstojí povedať, že pápež to povedal, tak je to pravda, ale je potrebné vedieť, že pápež to povedal preto, lebo je to pravda.“ Je teda namieste otázka: Ako privádzať mladých k osobnému presvedčeniu a prijatiu hodnôt aj Európy ako takej? Pýtala som sa sama seba, čo to konkrétne znamená pre nás a kde je naša úloha. Srdcom nášho sa-

leziánskeho poslania je ohlasovanie Krista a jedna podstatná forma je katechéza. Aj na kongrese, zvlášť som to zachytila v našej pracovnej skupine, sa zdôrazňovala téma evanjelizácie a katechézy. A ešte jazyk mladých – ako to odovzdať mladým v takom jazyku, ktorý im je blízky, je aj moderný, aj konkrétny, aby to pochopili a prijali to za svoje.

V tejto pestrej diskusii o kresťanských koreňoch Európy ťa aj niečo zarazilo?

Zarazilo ma, že riešime veci intelektuálneho vzdelania, ekonomiky, ale neriešime osobu ako takú, duchovné vzdelanie, spiritualitu. Oslovilo ma, čo povedal na začiatku kongresu štátny sekretár Vatikánu kardinál Pietro Parolin, že v prípade mladých sú dve dôležité výzvy: identita a príslušnosť. Mladým treba pomôcť začleniť sa do Európy, aby sa cítili ako v rodine – pokiaľ sa budú aj v Európe cítiť ako cudzinci, nikdy nedokážu byť pre ňu prínosom. Teda nielen od mladých očakávať, ale aj vytvárať podmienky pre ich rast. A keď má Európa kresťanské korene, musíme pamätať i na spirituálnu, duchovnú formáciu u mladých. No a tiež ma tam zarazil určitý rozdiel medzi zástupcami západnej a východnej časti Európy a zvlášť Poľska.

Na chvíľu ešte ostaneme pri tom našom saleziánskom. Medzi tými 350 účast-

níkmi bolo aj viac zástupcov zo saleziánskej rodiny?

Bol tam prítomný emeritný biskup z Rotterdamu, druhého najväčšieho mesta Holandska, salezián Mons. Adrianus Van Luyn, bol tam aj svetový viceprezident pre mladých Exallievov dona Bosca Ángel Gudina Canicoba a tiež viacerí odchovanci našich stredísk ako europoslanci či predstavitelia rôznych hnutí. Istý čas tam bol prítomný aj generálny ekonóm saleziánov Jean Paul Muller. Bolo to také silné a pekné. Tým, že som tam bola ako sestra v rúchu, ľudia zo saleziánskej rodiny prichádzali za mnou a cez prestávky sme spolu diskutovali, čo ako saleziánska rodina môžeme robiť... Ja som to vlastne ani tak silno nevnímala ako napríklad členovia našej slovenskej delegácie, keď pozitívne reagovali v duchu, že „vy ste asi všade“. Takže sme ako saleziánska rodina boli vnímaní; aj to, že vieme o sebe, priznávame sa k sebe a že táto téma je pre nás blízka.

Potrebujeme sa rozveseliť, lebo Európa je plná pesimizmov. A má byť, naopak, kontinentom nádeje.

Čo si myslíš, aj na základe vašich rozhovorov, čo môžeme my ako saleziánska rodina v Európe robiť pre zachovanie kresťanských koreňov?

Myslím si, že práve spirituálna, duchovná formácia mladých je súčasťou nášho ducha, toto chceme ponúkať. Čiže ponúkať ohlasovanie Krista vo všetkom, čo robíme, v aktivitách, aby sa to nevytratilo. Aj to by totiž bolo prejavom toho, že Európa naráža na krehkosť, slabosť svojich kresťanských koreňov. Ale je tu aj nový aspekt, na ktorý nabiehame, a to je pastorácia rodín. Je to výzva pre všetkých kresťanov, lebo rodina je základ.

Vráťme sa k tomu, čo ťa zarazilo. Spomenula si aj rozdiel medzi západom a východom Európy. V čom sa to prejavilo?

Bolo cítiť, že sú tu – aj na kongrese – akoby dve časti, dve skupiny. Tento rozdiel bol v prístupe k samotnej téme,

Slovenskí účastníci kongresu

ako ďalej Európu posúvať a čo ako Cirkev môžeme Európe dať. Vnímala som, že zástupcovia západných krajín určité veci berú ako samozrejmosť, ale my sa pri tom zastavujeme, lebo pre nás to značí stratu hodnôt, narušenie, nebezpečenstvo, niečo, čo nás ohrozuje. Oni akoby prechádzali ponad to. Či je to ochrana života od počatia, alebo iné – oni ponad to prešli, ale my si povieme, že sú to pre nás priority, o ktorých nediskutujeme. Tento rozdiel som teda vnímala v dôraze a v prístupe k určitým veciam, témam. Myslím si, že sa veľmi potrebujeme navzájom počúvať, chápať. Poľsko sa mi zdalo v tom ešte tak trochu osobitné.

Na záver kongresu medzi vás zavítal Svätý Otec a mal pre vás dlhší a hutný príhovor. Aké to bolo a čím ťa oslovil?

Ja som vnímala cez neho, že mu na Európe skutočne záleží. Vložil sa do toho, aj keď bol chorý, unavený, napriek tomu nám dokázal venovať čas, prísť a potom sa aj s každým z nás krátko stretnúť. V príhovore zvýraznil niektoré veci, také, čo sú dôležité aj v jeho pontifikáte: priorita osoby a spoločenstvo. On to nazval stĺpy Európy. Bolo vidieť súzvučnosť, že to, čo hovorí, aj žije. Cez jeho príhovor vidím jeho konkrétne skutky, konkrétne gestá, ktoré od začiatku robí a povzbudzuje k nim aj predstaviteľov politiky či Cirkvi. V nás je totiž veľa strachu. To bola tiež taká pekná myšlienka, že sa potrebujeme

S kardinálom Tomkom v Pápežskom slovenskom kolégiu svätého Cyrila a Metoda v Ríme

Svätý Otec medzi účastníkmi kongresu

akoby rozveseliť, lebo, ako povedal, Európa je plná pesimizmov. A má byť, naopak, kontinentom nádeje.

Po troch dňoch kongresu s témou „(Znovu)premyslieť Európu“, premysleli ste ju?

Nemám z toho taký pocit. Padlo veľa myšlienok, ale nebol to priestor, kde by sa robili rozhodnutia. Zdieľali sa myšlienky, postoje, pomenovala sa realita Európy, ako je na tom dnes. Ostala však otázka, kde sa konkrétne majú robiť roz-

hodnutia. Vidím dve roviny. Jedna je realita môjho každodenného života, moje osobné rozhodnutia. A potom je tu tá druhá rovina a to je európsky parlament a vlády krajín, tam by mali padať rozhodnutia. Na kongrese bol priestor utvrdiť sa v tom, aké je miesto Cirkvi v tom všetkom. Cirkev môže robiť svoje rozhodnutia, ale nezmení nastavenie politického života v Európe.

Zmenil nejaký tento kongres tvoj pohľad, vnímanie Európy?

Asi viac ma to núti k modlitbe. Aj za tých ľudí, ktorých máme ako kresťanov i v európskom parlamente. Oni môžu mať aj kresťanské postoje, aj korene, ale politika vie človekom veľmi zakývať, aby dokázali zostať pevne stáť. A potom som si uvedomila, že Európa je rodina, že sa nemôžem cítiť ako cudzinec, ale svojím konkrétnym postojom a tým, čo žijem, môžem byť prínosom. Tou svojho dennodennou realitou, že vychádzam zo seba, aj tým budujem Európu. Pre mňa bol silný zážitok aj to, keď sme sa v rámci kongresu stretli s Komunitou sv. Egídia a s chudobnými. Bol to priamy kontakt s realitou chudoby, spoznala som, ako oni vychádzajú do chudobných častí Ríma, ako sa starajú o chudobných, ako majú kontakt aj s tou duchovnou chudobou. Veľmi sa ma to dotklo a vnímala som to ako odpoveď na to, o čom sa na kongrese diskutovalo. Títo ľudia budujú Európu, nevylučujú druhých ľudí, ale pomáhajú im začleniť sa do života tak, ako vedľa, hoci sú chudobní...

Sestra Janka, posledná otázka. Čo si Janka Kurkinová myslí o Európe?

Má dve tváre – má tie svoje problémy, ktorých je dosť a pred ktorými si nemôžeme zakrývať oči, ale má aj svoju

Sestra Janka v jednej z pracovných skupín (foto: COMECE)

krásu a hodnotu, ktorú treba posilňovať. A to môže skutočne každý, tak ako som už povedala, svojím pozitívnym prístupom k životu a ku každodennej realite. Nezostaňme ako Európa zatočení sami v sebe, ale berme do úvahy aj svet ako taký, rozšírme pohľad na svet okolo nás. Pre mňa bolo symbolické a zachytila som to tam medzi riadkami: Európa vznikla s cieľom posilnenia mieru, potom prišiel európsky pápež, ktorý sa snažil zjednocovať Európu, budovať vzťahy. Teraz je tu pápež mimo Európy a on práve toto hovorí, aby Európa nezostala sama v sebe, ale aby rozšírila pohľad, roztvorila ruky. V takejto Európe chcem žiť. V Európe, ktorá sa netočí len okolo svojich vecí, ako je ekonomika a integrácia a mosty medzi sebou, ale vie vychádzať a vidieť aj potreby tých, ktorí sú ďalej od nás. ■

Ďakujeme za rozhovor.

Viera do Vrecka Európa aj v твоjich rukách

Vydavateľstvo Don Bosco v edícii Viera do vrecka publikovalo minulý rok na jeseň text, ktorého autorom je Branislav Škripek, slovenský europoslanec. „Európska únia sa ocitla na križovatke. Akú úlohu v nej máme my kresťania na Slovensku?“ pýta sa autor a v brožúrke ponúka podnety na uvažovanie. Ak máte záujem, brožúrku si môžete kúpiť cez internetový obchod www.donbosco.sk.

Svätý Otec povýšil dona Feketeho za biskupa

Na slávnosť Nepoškvrneného počatia Panny Márie Svätý Otec František povýšil apoštolského prefekta Azerbajdžanu dona Vladimíra Feketeho do hodnosti biskupa. Niekdajší provinciál slovenských saleziánov bude ako biskup stáť na čele Apoštolskej prefektúry Azerbajdžanu, ktorá zahŕňa celé územie krajiny a tvorí ju nateraz jediná farnosť v hlavnom meste Baku.

ThLic. Mgr. Vladimír Fekete SDB (* 11. august 1955) pochádza z Chorvátskeho Grobu. Vyštudoval matematiku a geológiu, no medzitým tajne vstúpil do saleziánskeho noviciátu a 15. februára 1975 zložil prvé rehoľné sľuby. Po tajných štúdiách teológie bol 30. januára 1983 v Berlíne tajne vysvätený za kňaza. Do roku 1989 pracoval ako geológ v Spišskej Novej Vsi a v tajnosti apoštolsky pracoval s mládežou. Od roku 1993 bol šesť rokov provinciálnym vikárom slovenských saleziánov a v období 1999 – 2005 bol provinciálom saleziánov na Slovensku. Dňa 5. novembra 2009 ho pápež Benedikt XVI. vymenoval za

predstaveného katolíckej misie v Azerbajdžane. Keď bola misia 4. augusta 2011 povýšená na Apoštolskú prefektúru Azerbajdžanu, Vladimír Fekete sa stal jej prvým apoštolským prefektom.

„Svätý Otec František neprestáva prekvapovať – nielen celý svet, ale i slovenských saleziánov. Po jeho nezabudnuteľnej návšteve u nás v Baku v októbri 2016 a po tohtoročnej vysviacke nášho diakona Behbuda Mustafajeva za kňaza na jar vo Vatikáne som bol presvedčený, že ako kňazovi a saleziánskemu misionárovi mi tu na zemi bolo dopriate už toľko radostí i námah, že už neostáva nič iné, iba ako čerstvému penzistovi začať sa postupne sťahovať z verejnej činnosti a myslieť viac aj na spásu vlastnej duše. Zdá sa však, že Božie úmysly sú iné. Modlím sa, aby toto menovanie poslúžilo k rozvoju miestnej cirkvi a k upevneniu jej postavenia v krajine,“ podelil sa o svoje prvé dojmy po oznámení menovania za biskupa Mons. Vladimír Fekete.

DON BOSCO NÁS UČIL, ŽE BOH CHCE, ABY SME BOLI STÁLE ŠŤASTNÍ

Autor: Ángel Fernández Artime SDB; preklad: Stanislav Veselský ASC | Foto: ANS

Som viac ako kedykoľvek predtým presvedčený, že don Bosco je aj dnes stále živý, v mnohých situáciách a dielach, v ktorých tisícky a tisícky ľudí naďalej neochvejne uskutočňujú – v mene Ježiša – jeho sen. Don Bosco je živý, pretože ich neprestáva inšpirovať a dodávať im odvahu, aby v tom nikdy neprestali.

Milí priatelia a bratia, píšem vám príhovor k mesiacu dona Bosca, pričom mám pred očami i v srdci mimoriadne a nádherné skúsenosti posledného jeden a pol mesiaca. Chcel by som vám odovzdať pohnutie

a intenzitu tých štrnástich dní, ktoré som prežil v Brazílii – v São Paulo a v Recife, bohatstvo a nádherné skutočnosti jedenástich dní v Indii, v Bangalúre, v Guwahati, v Ásami a v Bombaji. Aj tieto posledné dni, ktoré som prežil v Angole a v Mozambiku, boli mimoriadne.

Píšem vám v lietadle, ktoré ma už na inej ceste vezie do Dauhy v Katari, ale dušu mám naplnenú spomienkami. Dnes sme sa pozdravili a slávili nedeľnú Eucharistiu na jednoduchom a skromnom mieste.

Bolo tam dvesto dospelých i detí, mnohí boli bosí a nemali oblečené sviatočné šaty, lebo ich nemajú. Vo chvíli poďakovania jedno z nich, dievčatko, prečítalo, čo budem teraz citovať. Zdalo sa mi to obdivuhodné a nechcel som si to nechať len pre seba. Je to také plné života, že ma to prinútilo myslieť na istú pravdu, ktorá je vďaka Božej milosti evidentná: don Bosco je živý a pôsobí všade vo svete.

Toto dvanásťročné dievčatko prečítalo: „V tejto chvíli eucharistickej slávnosti hovoríme ďakujem Pánovi a tebe, otec Ángel. Tvoja prítomnosť nám pomáha sláviť život a priateľstvo. Srdce sa nám rozšírilo, keď slávime s tebou, ktorý nosíš v srdci mnoho menších i väčších detí sveta. Milý otec Ángel, otec a priateľ, ďakujeme, že si Eucharistiu slávil s nami. Boh nech ťa žehná všade, kam pôjdeš. Budeme sa za teba modliť a vieme, že ty sa stále modlíš za nás.

Chceli by sme ťa sprevádzať na tvojich cestách a pomáhať ti v tvojej práci, ale ako vieš, musíme sa ešte mnoho učiť, pomáhať doma a pripravovať sa, aby sme raz mohli konať dobro nášmu ľudu.

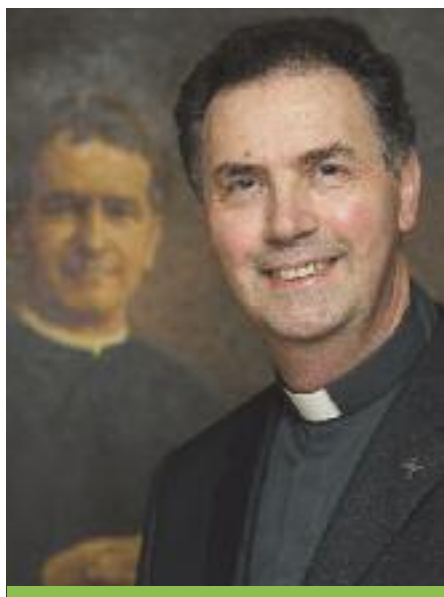
Keď sa raz vrátiš, budeme mať viac času, aby sme ti porozprávali všetky dobré veci, ktoré sme medzitým objavili, a všetko dobro, ktoré sme medzitým urobili. Don Bosco nás učil, že Boh chce, aby sme stále boli šťastní tým, že dobre robíme všetko, čo máme urobiť. Prines všetkým deťom na svete naše objatie.

Kdekoľvek budeš, budeš vo svojom srdci cítiť, že naše priateľstvo sa za teba modlí. Spomienka na našu radosť nech ti prináša pokoj a posilu, keď sa budeš cítiť unavený.

Nos nás v srdci, keďže my už v srdci sme s tebou. Spievaj s nami túto pieseň, otec Ángel, pretože toto chce Boh: „Som šťastný, pretože to chce môj Ježiš.““

To bol príhovor dievčatka, ktoré sprevádzali niekoľkí mladí animátori.

Viac ako na slová som sa pozeral na ich oči a videl som v nich svoj odraz, cítil som všetku radosť a hrdosť, že patríam do tejto saleziánskej rodiny, roztrúsenej po celom svete a zrodenej naozaj pre nich, pre tých najmenších, najchudobnejších a najjednoduchších. A práve s nimi sa cítim dobre, práve s nimi by sme sa mali stále cítiť dobre.

Ángel Fernández Artime
hlavný predstavený saleziánov
a X. nástupca dona Bosca

„Mám budúcnosť. Nič nie je stratené. Som tu a mám budúcnosť, mám budúcnosť.“

Myslel som na tisícky chlapcov a dievčat, ktorých som stretol počas tohto jedného a pol mesiaca na cestách, a že všetci – hoci z rozdielnych kultúr, rás

Don Bosco je aj dnes stále živý v mnohých situáciách a dielach.

a farieb, s odlišnými jazykmi a spôsobmi – povedali tie isté veci, vyjadrili tie isté pocity.

Som viac ako kedykoľvek predtým presvedčený, že don Bosco je aj dnes stále živý v mnohých situáciách a dielach, v ktorých tisícky a tisícky ľudí naďalej neochvejne uskutočňujú – v mene Ježiša – jeho sen. Don Bosco je živý, pretože ich neprestáva inšpirovať a dodávať im odvahu, aby v tom nikdy neprestali.

Týždeň predtým v Luande v Angole počas vizitácie nášho domu, ktorý prijíma chlapcov pozbieraných na ulici (v ten deň ich bolo 42; posledný, čo prišiel, šesťročný „benjamín“, tam bol týždeň, „veterán“ už päť týždňov), jeden z chlapcov, vynikajúci v rape, pre túto príležitosť zložil pieseň. Ústrednou témou bolo: „Mám budúcnosť. Nič nie je stratené. Som tu a mám budúcnosť, mám budúcnosť.“ Dva roky žil na ulici, keď Prozreteľnosť chcela, aby ho našli saleziáni. A keď som sa pozeral na tie deti s veľmi dojatým srdcom, povedal som si: „Don Bosco je živý. Don Bosco je živý v tomto dome, v každom mojom bratovi a saleziánovi laikovi vychovávateľovi, ktorí mu dnes dávajú slovo, pohľad a náruč, aby prijali tieto deti ako otcovia, bratia a priatelia.“

To dievčatko z Matoly, ktoré ma požiadalo, aby som si ich zobral v srdci, malo pravdu. Po tom, čo som ich spoznal, nemôžem si ich nezobrať v srdci. A práve to robia – ako ja i mnohí z vás, priatelia, – mnohí dobrí ľudia, ktorí ve-

ria, že spoločne môžeme robiť veľa dobra – vo svete, ako je ten náš, chorý na ľahostajnosť a nedôveru vo všetko a voči všetkým.

Vďaka dobrému Bohu za toľkú krásu.

Môžem vás ubezpečiť, že toto je skutočný život. Ako často hovorievala svätá Matka Terézia, pre každého chudobného, pre každého chlapčeka, pre každé dievčatko, pre každého dospievajúceho a mladého človeka, ktorého stretne, toto stretnutie nielenže nie je ľahostajné, ale môže navždy zmeniť jeho život.

Vďaka dobrému Bohu za toľkú krásu. Vďaka dobrému Bohu, pretože oni, tí najmenší, tí najjednoduchší, tí, ktorých tento svet nemá za nič, nám neprestávajú robiť mnoho dobra.

V mene dona Bosca ďakujem! ■

(Podľa *Il Bollettino Salesiano*, január 2018)

Sú súčasťou Dolného Kubína – s otvoreným srdcom i dverami

Spracovala: sr. Viera Antalíková FMA | Foto: archív komunity

Dolný Kubín, malé oravské mestečko, dýcha veľkou históriou. V roku 1877 tam zomrel autor slovenskej hymny Janko Matuška, v roku 1817 sa tam narodil Andrej Radlinský, zakladateľ Spolku svätého Vojtecha. Toto centrum dolnej Oravy sa spája aj s najväčším slovenským básnikom Hviezdoslavom. A práve tam pred 70-timi rokmi Pán zasadil komunitu sestier saleziánok. Aj ony píšu riadky histórie tohto mesta v živote detí a mladých.

Komunita sestier saleziánok v Dolnom Kubíne (rok 2018)

300 milicionárov kvôli 6 rehoľníckam
Prvé sestry prišli do Dolného Kubína pred 70-timi rokmi. Bolo to presne 12. mája 1947, a to na pozvanie Mons. Viktora

Trstenského, vtedajšieho správcu farnosti, a tiež spišského biskupa Jána Vojtašáka. Dom pre sestry podarovala pani Polláková. Nachádzal sa v historickej

časti mesta na Matúškovej ulici. Komunita bola zasvätená Márii Dominike Mazzarellovej. Prvými sestrami boli: Jozefína Bartošová, direktorka, sestra Mária Fordinálová, katechétka a vedúca oratória, sestra Anna Weissová, učiteľka hudby, sestra Katarína Fitošová a sestra Terézia Karlubíková, ktoré pracovali v kuchyni a v záhrade.

Boli to časy náročné a radostné. Komunita prvých sestier vykonávala rôzne aktivity: záujmovú mimoškolskú činnosť, sviatočné oratórium, katechizáciu vo farnosti, špeciálne kurzy – hudbu, ručné práce, divadlo. Po krásnych dvoch rokoch však došlo k likvidácii tejto komunity. Bolo to 23. novembra 1949 večer o 23.00 hod., keď prišlo asi 300 milicionárov a tí deportovali sestry do Belušských Slatín. Po 40-tich rokoch sestry v Dolnom Kubíne opäť obnovili svoju komunitu 17. augusta 1990. Už sa nedalo bývať v pôvodnom dome, a tak dočasne bývali v paneláku v dvojizbovom byte na Sihoti. Komunitu po totalite tvorili: sestra Daniela Somorová, direktorka a učiteľka na Základnej umeleckej škole, sestra Marta Peřková, učiteľka náboženstva v Kňažej, a sestra Janka Pullmanová, katechétka v Dolnom Kubíne.

Zapojené do života mesta i farnosti

Dnes, a vlastne už od 2. januára 1993, sestry bývajú v rodinnom dome na Jánoškovej ulici pod sídliskom Banisko. „Sme zapojené do života farnosti s prioritným zameraním na výchovu a evanjelizáciu detí a mladých. Uskutočňuje

sa to na troch miestnych základných školách a Spojenej cirkevnej škole voľnočasovými aktivitami počas školského roka i cez prázdniny v rámci mládežníckeho združenia Laura a Súkromného centra voľného času. V zmysle nášho poslania a nasmerovania z 23. generálnej kapituly FMA chceme byť Domom, ktorý evanjelizuje a prijíma. Preto sa snažíme o OTVORENOSŤ dverí i srdca pre deti, mladých, rodiny, spoluprácu s nimi, aby sme boli spoločne pre toto

Zisťujeme, že takáto jemná prítomnosť robí divy a dá sa spraviť viac dobra, mať dosah na širšiu skupinu mladých z nášho mesta.

prostredie misionárkami nádeje," hovorí sestra Marta, direktorka.

V rámci pastorácie detí a mladých sestry spolupracujú s miestnymi kňazmi, so saleziánmi spolupracovníkmi, rodičmi, učiteľmi a animátormi. Zapájajú sa aj do aktivít mesta v prospech detí a mladých, napríklad Deň Baniska, spolupracujú aj so skautmi a „zboristami“ (členovia mládežníckeho zboru). Mladí nie sú výhradne len v jednej zložke, ale poväčšine v dvoch alebo aj vo všetkých, konštatuje sestra Mária Gregová, predsedníčka miestneho strediska organizácie Laura. Niet teda inej cesty, ako je spolupráca a prepájanie

akcií. Sestry sa preto usilujú hľadať spoločné momenty, byť účastné na živote každého spoločenstva, či už ako obyčajné členky zboru, alebo ako sestra Anka skautka. „Zisťujeme, že takáto jemná prítomnosť robí divy a dá sa spraviť viac dobra, mať dosah na širšiu skupinu mladých z nášho mesta,“ dodala sestra Mária Gregová.

Zdravá alternatíva programu pre deti a mladých

V Dolnom Kubíne, kde žije takmer 20 000 obyvateľov, je spolu osem centier voľného času. Sestra Anna Šutková konštatuje: „Existujeme, pretože, ako hovorí mesto, vytvárame pre deti a mladých zdravú alternatívu. Mesto je typické zanietenosťou pre hudbu a šport.“ U saleziánok je ponuka široká: stretká pre takmer každú vekovú skupinu chlapcov aj dievčat, rôznorodé krúžky. Každoročne je veľký záujem aj o gitarový krúžok, detský zbor i kapelu, pričom prevažná časť spevákov je z radov „prvoprijímajúcich“ detí.

Vlastnú tradíciu už má aj celoslovenský volejbalový turnaj KubCup, ktorý organizuje práve toto saleziánske stredisko, a tiež letný putovný tábor.

Ihrisko s umelou trávou si „vylopatovali“ samí mladí

Sestra Mária Gregová sa len usmieva, keď si spomína na prestavbu ihriska. „Bol to taký malý veľký sen. Mladí si ho vysnívali, no mladí si ho aj dotiahli, ‚vylopatovali‘, nadchli ďalších rovesníkov, dobrovoľníkov. A aj pri zistení finančnej ‚reality‘ si povedali, že to zve-

ria sestry Maji Futejovej. A tá sa z neba postará.“ Sestra Mária Futejová pôsobila v Dolnom Kubíne a ako 35-ročná zomrela na rakovinu. V tomto stredisku bola dušou každej hry. „Pri otvorení ihriska som musela uznať, že až v Kubíne ma mladí naučili, čo znamená heslo Veríme mladým,“ dodáva sestra Mária Gregová.

Byť pri mladých, medzi nimi, sprevádzať ich. Stáť pri rodičoch a spolu s nimi hľadať, čo by bolo pre deti najlepšie, a vytvárať otvorené rodinné prostredie prijatia a podpory. Sprevádzať vznikajúce mladé rodiny. Nezabudnúť na chudobnejšie deti z mesta a zo sídliska, ktoré fungujú úplne inak. Toto sú sny a túžby do budúcnosti u sestier saleziánok na dolnej Orave. ■

V komunite žije šesť sestier

Direktorkou je sestra Marta Peťková, ktorá učí náboženstvo na základnej škole. Sestra Veronika Baligová je tam katechétkou a zároveň je delegátkou pre saleziánov spolupracovníkov. Sestra Mária Sitárová učí na základných školách náboženstvo a obnovuje kontakty s exallievmi. Sestra Anna Šutková je riaditeľkou súkromného Centra voľného času Laura. Predsedníčkou združenia Laura Dolný Kubín a študentkou na Katolíckej univerzite je sestra Mária Gregová. Ekonomkou komunity a učiteľkou slovenčiny a náboženstva na Cirkevnej spojenej škole je sestra Viera Antalíková.

Relikvie

blahoslaveného *Titusa Zemana*

Autor: Rastislav Hamráček SDB | Foto: archív SDB

Relikvie sú telesné ostatky svätca. Od prvotných čias Cirkvi sa veriaci schádzali na miestach, kde boli pochovaní mučeníci, aby sa tam modlili a prosili ich o príhovor. Čo všetko, prečo a ako bolo treba urobiť, kým sa pripravili relikvie dona Titusa? A vôbec, ako sa pozeráť na relikvie, čo si o tom myslieť? Taliansky trvalý diakon Luciano Griggio sa zaoberá starostlivosťou o relikvie už takmer 30 rokov. Pri jeho druhej pracovnej návšteve v Bratislave niekoľko týždňov pred blahorečením sme mu položili zopár otázok.

Pre Luciana je jeho služba, starostlivosť o relikvie, pasia, ktorá ho chytila už v mladom veku. Neskôr sa venoval aj

Na otázku, prečo je potrebný, užitočný tento typ práce, najprv odpovedá: „Lebo viera potrebuje znaky.“ Odborne

aj rozoznanie viditeľných znakov mučeníka. „Toto mi pomáha stotožniť sa s príbehom svätca. Beriem si k srdcu jeho utrpenie, jeho príbeh... A vzbuďuje to vo mne obdiv, modlitbu, prosbu, vzývanie ‚oroduj za nás‘, lásku. Pomáha mi to pochopiť, koľko Pán žiada, všetko. Keď sa teda nachádzame zoči-voči modlitbám a relikviám, poviem, že dona Titusa Pán požiadal o všetko.“

Pri exhumácii hrobu mučeníka dona Titusa v septembri 2010 boli nájdené všetky kosti, ktoré sú teraz uložené v jeho relikviári v kostole vo Vajnorochoch. O ich dôstojné usporiadanie a uchytenie vnútri relikviára sa odborne postaral práve Luciano Griggio.

Luciano ďalej vysvetľuje, že existujú aj praktické dôvody pre túto prácu, starostlivosť o relikvie. „Je jasné, že telo, ktoré je exhumované a má byť znovu uchované, potrebuje najprv isté ošetrovanie. Ponajprv ochranu pre toho, kto sa ostatkov dotýka. Čiže sa začína dezinfekciou, aby sme zničili mikroorganizmy, ktoré by mohli byť zdrojom infekcií. Nasleduje samotná vlastná časť konsolidácie. Videli sme aj v prípade dona Titusa, že niektoré kosti boli veľmi krehké pôsobením vlhkosti, typu zeme, v ktorej boli pochované, lebo nie každá zem je rovnaká. Takže úlohou je zastaviť tento proces rozkladu, tak kostí, ako aj tela – niekedy nájdeme telo neporušené – a toto je teda fáza konsolidácie a konzervácie.“

štúdiu teologického významu relikvií, aby nezostal len pri vonkajšku, ale mohol vnímať aj „poza, ďalej“. Táto práca, služba, bola aj jedným z motívov, ktoré ho doviedli k rozhodnutiu prijať trvalý diakonát. „Toto je moje zanievanie pre svätých.“

sa to volá tanatoprax – čiže starostlivosť o to, čo je už mŕtve. (Tanatológia je náuka o príčinách a príznakoch smrti.) Starostlivosť o relikvie, samozrejme, prichádza často s veľkým časovým odstupom od smrti. Ak ide o prípady relikvií mučeníkov, tou zaujímavou stránkou je

Pri myšlienke, že za tie roky mu prešli cez ruky ostatky mnohých svätých, Luciano Griggio vyzná, čo to pre neho znamená. Bolo to pred niekoľkými

Prenesenie relikviára po blahorečení do kostola vo Vajnorochoch 1. októbra 2017

rokmi, keď pracoval na úprave veľkej kaplnky relikvií v Bazilike Márie Pomocnice v Turíne. „Bolo to 16. júla, kardinál Zen prišiel s jednou čínskou delegáciou navštíviť baziliku a vtedajší rektor don Franco Lotto ma predstavil

Blažený ste, keď môžete počítať s pomocou toľkých priateľov.

a objasnil mu, akú prácu robím. Kardinál sa na chvíľku zamyslel, pozrel sa na mňa a potom mi povedal vetu, ktorú

som si osvojil: „Blažený ste, keď môžete počítať s pomocou toľkých priateľov.“ Toto sa mi stalo duchovným testamentom. Každý svätý je jeden priateľ. No zároveň si pamätám aj na to, čo mi povedala istá rehoľníčka, keď som pracoval s relikviami ich blahoslavenej: „Svätí ti nepomáhajú zísť z kríža, pomáhajú ti zostať na ňom. A tak som vďačný Pánovi za túto peknú skúsenosť.“

S Lucianom sa dostaneme aj k téme, ako relikvie vnímať. Pripúšťa, že medzi katolíckymi sú aj takí, ktorí majú isté rozpaky pred relikviami, keď sa pozerajú na kosti niekoho, kto zomrel pred toľ-

kými rokmi a teraz sú tieto kosti vystavené k úcte. „Poviem iba moju osobnú mienku. Čo sa týka relikvií svätých, máme sa mnoho čo učiť od pravoslávnych. Netreba sa zastaviť iba pri predmete. Ja sa pousmejem nad tým, keď niektorí ľudia povedia: „Aké škaredé, tá kosť!“ Pritom sami oslavujú hlúpe a obscénne sviatky, ako je halloween. Alebo nemajú ani istý zdravý druh strachu a spokojne sledujú kruté scény, videá, fotografie, napríklad z toho, čo robí ISIS kresťanom. A nikto si nepovie, že stačí, už nepozerať. Ja k tomu dodám: „Veď je to väčšia hrôza, než sa pozeráť na relikvie svätca. Myslím si, že sa musíme vrátiť k tomu, čo je podstatné. Kedysi naši predkovia mali živšiu vieru.“

A znova opakuje, že dôležité je pozeráť sa na relikvie s vierou; bez nej to isto príde človeku trochu hnusné. Ide tu naozaj o čosi viac a treba sa pýtať sám seba: Prečo je tá kosť na oltári? Prečo sa pre tie kosti, pre toto telo urobil taký relikviár? Prečo sú tie ostatky prenesené z cintorína do kostola? „Toto sú otázky, ktoré by som si položil. Takto chápeme, že treba dať hodnotu svätosti. Celé telo, s dušou, mi prináša Ježiša Krista. Toto je kompletný pohľad na človeka. Ak sa však zastavím iba pri akejsi ošklivosti predmetu, ak zostanem len na cintoríne, stratil by som význam toho, čo je napríklad sviatok Nanebovzatia Panny

Kto je Luciano Griggio

- pochádza z Laveno-Mombello pri Lago Maggiore na severe Talianska,
- už od roku 1991 sa venuje starostlivosti o relikvie,
- spolupracuje so Saleziánskou spoločnosťou,
- pracoval na úprave veľkej kaplnky relikvií v Bazilike Márie Pomocnice kresťanov v Turíne,
- pripravoval aj relikvie svätých manželov Martinových, rodičov svätej Terézie z Lisieux,
- od roku 2012 je trvalým diakonom v Milánskej arcidiecéze,
- v roku 2017 dvakrát navštívil Bratislavu, aby pripravil relikvie Titusa Zemanu.

Don Jozef Slivoň, vicepostulátor procesu blahorečenia dona Titusa, spolu s Lucianom Girggiom pripravujú telesné ostatky dona Titusa na ich konzerváciu pred uložením do relikviára. Relikvie blahoslaveného Titusa boli od exhumácie v roku 2010 uložené v novej rakve v krypte pod podlahou kostola vo Vajnoroch.

Márie. Mária je vzatá do neba s dušou i telom. Hovoríme teda, že je prototypom toho, čo je život tu na zemi, lebo nás čaká tam. A to isté platí aj o relikviách. Toto telo sa jedného dňa znova spojí s dušou. Samozrejme, ako hovorí svätý Pavol, nie presne také, ale premenené, oslávené. My sa teda máme pozerat' s vierou, nie iba vedecky. A napokon, koľkokrát Boh cez relikvie svojich svätých urobil zázraky. Dejiny Cirkvi sú plné takýchto udalostí. Aj v Skutkoch apoštolov v 19. kapitole, kde Boh cez jednoduché kúsky látky, ktorých sa dotkol svätý Pavol, robil zázraky. Svätý Gregor Palamas (zomrel v roku 1359) hovorí, že ako božstvo Ježiša Krista neopustilo jeho telo v hrobe, tak ani Božia milosť nemôže byť prítomná v týchto kostiach. Toto je skutočný zmysel; nezastavme sa len pri akomsi zamrazení, ale pochopme, prečo je to tu.“

Napokon si v rozhovore s Lucianom pripomíname, že v júli talianska diecéza Bari umožnila púť svätých relikvií svätého biskupa Mikuláša do Ruska. Na internete sa dajú nájsť správy a vi-

Celé telo, s dušou, mi prináša Ježiša Krista. Toto je kompletný pohľad na človeka.

deá, kde vidno vieru obyčajných ľudí. Len v Moskve prišlo k relikviám 1,75 milióna pravoslávnych kresťanov. „Bola to procesia dlhá kilometre – deti, klérus plný entuziazmu. Pýtam sa teda, prečo nemôžeme my, nehovorím ako oni, lebo predsa majú rozdielnu spiritualitu, ale prečo by sme to aj my nemali doceniť a znovu objaviť pravý zmysel relikvií? Napokon, aj Druhý vatikánsky koncil potvrdil kult relikvií.“ ■

Relikviár blahoslaveného Titusa vo Vajnoroch a púte

Relikviár blahoslaveného Titusa Zemana je uložený v ľavom bočnom oltári vo farskom Kostole Sedembolestnej Panny Márie vo Vajnoroch. Hrob, kde boli uložené telesné pozostatky dona Titusa od jeho pohrebu do začiatku procesu blahorečenia, sa nachádza na vajnorskom cintoríne, ktorý je hneď vedľa farského kostola.

Púte k relikviám blahoslaveného Titusa Zemana do Vajnor je možné vykonať individuálne alebo ako skupina. Pre individuálnu púť k relikviám blahoslaveného Titusa je farský kostol vo Vajnoroch otvorený denne hodinu pred svätou omšou, v prvopiatkovom týždni dve hodiny pred svätou omšou. V zimnom období sú sväté omše od pondelka do piatka o 17.30 h (v letnom období o 18.30 h), v sobotu celý rok o 8.00 h a v nedeľu tiež celý rok o 8.00 h a 10.30 h.

Púte skupín a farností je potrebné vopred nahlásiť na emailovú adresu: fuvajnory@gmail.com alebo zavolať na číslo 0915 754 437.

PESTUJME umenie POČÚVAŤ a SPREVÁDZAŤ

Autor: Ángel Fernández Artime SDB | Preklad: Jozef Skala SDB

Výrok, ktorý je zhrnutím Hesla2018, zodpovedá žiadosti samaritánskej ženy, keď sa obrátila na Ježiša pri Jakubovej studni. V stretnutí s ním sa žena cíti vypočutá, rešpektovaná, uznaná; a hľa, jej srdce ju pohne k tomu, aby žiadala niečo vzácnejšie: „Pane, daj mi takej vody“ (vody plného života, ktorú mi práve ponúkaš).

Východiskovým bodom našej úvahy musí byť pokojné a meditatívne čítanie evanjeliovej state, ktorú poznáme ako „stretnutie Ježiša so Samaritánkou“ (Jn 4, 2 – 42). Je to stretnutie, ktoré od tejto chvíle vytvára ikonu, o ktorú sa opierame vo videní toho, ako s ňou Pán vytvára vzťah, čo produkuje, aké dôsledky má v jej živote stretnutie s ním.

Ježiš ako učiteľ múdrosti a schopný rozprávač použije všetky možnosti slova – konverzácia a gestá –, aby sa s osobami stretol. Ježiš hľadá dobro druhého,

svojho poslucháča, namiesto toho, aby vynášal morálny súd nesúhlasu alebo výčitky, ustanovuje osobný vzťah. Ježiš ako odborník na ľudskosť sa ukazuje ako pozorný a plný záujmu o vnútorný svet svojich poslucháčov, číta v ich srdciach, skúma ich a vie ich interpretovať.

Tieto Pánove postoje nám pomáhajú chápať, aký dôležitý je dar rozlišovania.

Samotný Ježiš sa v mnohých chvíľach Nového zákona približuje k ľuďom ako

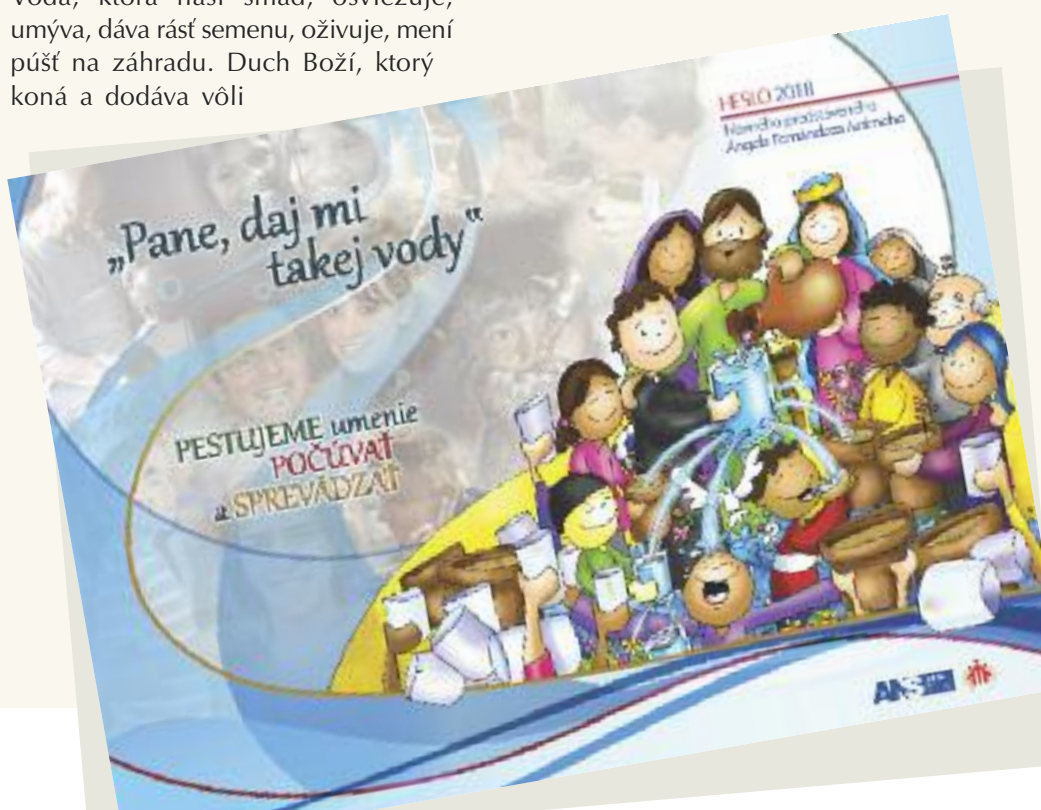
spolupútnik, aby sa rozprával a osobne stretol s ľuďmi svojho času. Pánovo stretnutie so Samaritánkou ukazuje, akým spôsobom môže Boží Duch konať v srdci každého muža a ženy, v tom ľudskom srdci, ktoré sa kvôli krehkosti a vlastnému hriechu cíti často zmätené a rozdelené, príťahované rozličnými, často protichodnými ponukami. Pred touto ľudskou skutočnosťou sa osobné sprevádzanie javí ako hodnotný prostriedok kresťanskej duchovnej tradície.

Plagát k Heslu 2018

Pripravil ho známy španielsky ilustrátor Patxi Velasco Fano, ktorý sa podpisuje pod svoje práce jednoducho ako Fano. Opis obsahu plagátu možno zhrnúť do desiatich bodov: Mnohí smädní, prázdne poháre, prázdne a unavené životy, ktoré túžia po zmysluplnom naplnení. Veľa dobrej zeme, s dobrými semenkami, ktorá očakáva svoje „prebudenie“ z nevyčerpatelného zdroja Života, ktorý vyviera z Ježiša. Don Bosco, naplnený živou Ježišovou vodou, je „rezervoárom“, ktorý ju dáva všetkým, najmä mladým, aby im daroval Život, záväzok (úlohu) a nádej. Žena, Samaritánka, cudzinka, odmietaná, zmätená, utrápená... Stretáva sa s Ježišom a všetko sa mení. Ježiš, zdroj živej vody. Mária Pomocnica, vždy pozorná, ktorá matersky pripomína: „Urobte všetko, čo vám povie Ježiš.“ Z Ježišovho boku a Srdca vyviera voda nevyčerpatelnej Lásky. Stretnutie so Samaritánkou sa

uskutočnilo „okolo poludnia“ v tom istom čase, keď Ježiš na kríži odovzdal svoj život a z jeho prebodnutého Srdca vyšla krv a voda. Úlohou dospelých je spolupracovať, sprevádzať, rozvíjať. Voda, ktorá hasí smäd, osviežuje, umýva, dáva rásť semenu, oživuje, mení púšť na záhradu. Duch Boží, ktorý koná a dodáva vôli

silu. Rôzny vek, rozličné skúsenosti, rôzne rasy, jazyky a kultúry, ale rovnaká civilizácia, rovnaký smäd, rovnaká intenzívna radosť z prijatia Ježiša, Živej vody. (zdroj: ANS)

„Pane, daj mi
takej vody“

PESTUJEME umenie
POČÚVAŤ
a SPREVÁDZAŤ

HESLO 2018

hlavného predstaveného
Ángela Fernández Artimeho

Pohreb mučeníka

Spracoval: rhsdb | Foto: archív SDB

Bola sobota 4. januára 1969 a Titusovi na jeho 54. narodeniny i k meninám prišli blahoželať spolubratia saleziáni. Medzi nimi aj jeho veľkí priatelia – don Dermek, don Sandtner a iní. V nedeľu sa zišla rodina. Synovec Michal Radošinský, vtedy 16-ročný, spomína, že pri rozchode sa don Titus s každým lúčil. O dva dni, v utorok 7. januára, mu prišlo zle od srdca, na druhý deň ráno ho odviezli do Evanjelickej nemocnice na Palisádach a ešte v ten deň, zaopatrený a v náručí kapucína Vojtecha Rajnera, ukončil svoju pozemskú púť.

Ornát, ale nie do hrobu

Ani nie mesiac pred smrťou, počas Vianoc, don Titus ukázal príbuzným na cintoríne miesto, kde chcel byť pochovaný. Jeho pohreb sa konal v sobotu 11. januára. Telo dona Titusa bolo vystavené v kostole, oblečené v ornáte vyšívanom vajnorským vzorom. Dostal ho ako dar pred niekoľkými dňami k narodeninám. A hoci bola zima, zvnútra rakvy po okrajoch poukladali množstvo kvetov. Ako víťazný veniec okolo zmučeného tela.

Telo dona Titusa v rakve, vystavené vo vajnorskom kostole

Herec a operetný spevák Anton Baláž na pohrebe dona Titusa, druhý zľava

Pri jeho rakve stáli aj jeho odchovanci

Popri množstve farníkov, mnohých saleziánov a Titusovej veľkej rodine prišli aj jeho odchovanci. Napríklad aj operetný herec Anton Baláž, Titusov oratorián z Miletičovej v Bratislave, či herec Gustáv Valach. Spomínali si na neho s veľkou láskou. Medzi veriacimi bol aj tajný biskup jezuita Ján Chryzostom Korec. Dokonca i salezián misionár Ľudovít Suchán, ktorého don Titus v jeseni 1950 previedol do Talianska a tak zachránil jeho povolanie.

Desiatky kňazov

O počtoch kňazov svedčí správa ministra vnútra, ktorú poslal na Ústredný výbor komunistickej strany Slovenska do rúk Gustáva Husáka. Správu pripravila ŠtB. Píše sa v nej o detailoch pohrebu Titusa Zemana, na ktorom sa zúčastnilo „asi 30 kňazov a 30 rehoľníkov rôznych rádov a niekoľko osôb, s ktorými si Zeman odpykával trest vo väzení“. Rakvu dona Titusa niesli z kostola najprv saleziáni, potom synovci a chvíľu aj odchovanci – bývalí oratoriáni.

Pohrebný sprievod z vajnorského kostola na cintorín

Čo ne-povedia fotografie (5)

František Buzek, Titusov spoluväzeň, sa prihovára na cintoríne

ŠtB použije slovo mučeník

Pohrebne obrady viedol 71-ročný trnavský biskup Mons. Ambróz Lazík (zomrel o tri mesiace, 20. apríla 1969). Pri hrobe na cintoríne zaznelo viacero príhovorov. Okrem iných sa lúčil aj Titusov spoluväzeň evanjelický farár Jozef Juráš. A tiež František Buzek, ktorý ako saleziánsky odchovanec z Mileticovej pomáhal Titusovi kontaktovať účastníkov prechodov do zahraničia. Bol za to s Titusom odsúdený na 18 rokov väzenia. Správa, ktorú podali agenti ŠtB, hovorí, že rečníci označili Titusa za mučeníka, lebo trpel za vieru.

Provinciál saleziánov opäť vo Vajnoroch

Don Andrej Dermek bol pred týždňom blahoželáť Titusovi k narodeninám. O sedem dní je tu znova, aby nad hrobom o ňom hovoril ako o mučeníkovi. Don Andrej Dermek, od leta 1968 provinciál saleziánov na Slovensku, bol spolužiakom Titusa v Šaštíne. Prišli tam v tom istom roku 1927. V roku 1951 chceli spolu prejsť cez rieku Moravu, boli zatknutí a vo februári 1952 spolu odsúdení a spolu trpeli vo väzeniach. Don Dermek sa teraz v mene saleziánov lúči. Jeho reč je ohnivá i duchovne hlboká. Ako informuje ŠtB, príhovor nahrával iný salezián na magnetofón. Na fotografiách z pohrebu vidieť ešte jeden pekný detail: skoro všetci kňazi a niektorí muži v kabátoch (saleziáni) mali na rukávoch nie čierne pásy, ale biele stuhy a v nich malé jedľové vetvičky.

Vtedajší provinciál saleziánov don Andrej Dermek sa s mikrofónom v ruke prihovára pri hrobe dona Titusa

Z príhovoru Andreja Dermeka

Dnes na tom istom mieste odpočívá ticho, nehybne, s tvárou obrátený k odchodu bojovník, ktorý dobojoval, kňaz, ktorý doslúžil svoju celoživotnú svätú omšu. To je odchod.

Jedno bolo isté: že v tom životnom ruženci nebudú len samé radostné tajomstvá. Budú aj bolestné, aspoň toľko ako tých radostných. Ale všetky sa končia vzkriesením!

Myslím, že môžem v Tvojom mene, drahý Titus, vyhlásiť plným právom, že si tento svoj údel neodmietol, nebúril si sa, nebol si nespokojný! Prijal si ho odovzdane, spokojne, s radosťou. To, na čo si sa Ty dal, nebolo dobrodružstvo, ľahkomyselnosť, túžba po senzácii. To bola láska k dušiam.

Na Tvojom pomníku nech nie je napísané: odpočívaj v pokoj! Neodpočívaj. Neodpočívaj, pomáhaj! Si kňaz – pomáhaj dušiam. Si syn dona Bosca – pomáhaj mladým dušiam a pripravuj miesto pre nás i pre nich.

Tatranská magistrála pacienta dona Jána Tockého

Autor: Anka Gálová-Vavrová | Foto: archív don Ján Tocký SDB

Keď stretne jar, leto či ostatné ročné obdobia v Tatrách za slnečného rána alebo búrlivého podvečera, zistíme, že tieto doliny i chodníčky, vlastne celé Tatry sú dielom veľkého Majstra. A my spoznáme krásu i tajomstvá velikánov, ktoré sú spolu s ozónom štedrou ponukou pre pacientov. S Božou pomocou sa dá využiť každá sekunda pobytu v týchto klimatických kúpeľoch, ak sa svoj stav naučíme zveriť do Božích rúk. Tak nás k tomu nabádal a učil náš pacient salezián don Ján Tocký zo Žiliny.

Vietor často preženie ponad Tatry more mrakov i dážď a preháňa hmlu od tatranskej kotliny po Nový Smokovec, Polianky, Štrbské Pleso... Aj vtedy, za našich pobytov v Liečebnom dome Penzák – Tatrasan v Novom Smokovci, boli cesty ťažších pacientov, ako aj dona Tockého zverené do rúk lekárky,

dali robiť veľké túry do hôr, ale mali čas na premýšľanie pri malom potôčku a jazierku, hľadali pokoj, dýchali vzduch. Nejednen z pacientov sa snažil takto v pokoji oslobodiť spod prebdených nocí počas záchvatov doma či v nemocnici. Boli tam tiež pacienti, ktorí boli na preliečení po zápaloch, bronchitíde...

Blízko liečebne je kostolík. Kto vládol, našiel si cestu aj na svätú omšu. Tak akosi vzniklo naše modlitbové spoločenstvo Božského Srdca. Žiadalo sa nám zopnúť po večeroch ruky a odovzdať sa ešte viac najvyššiemu Lekárovi. Ale ako na to ísť? Oslovili sme sa navzájom – rehoľné sestričky a ja. Najprv sme sa začali modliť na izbe, no to bolo nevyhovujúce pre niektoré spolupývajúce. Naše modlitby ďalej pokračovali v tichu a prosili sme Pannu Máriu o pomoc. Poprosili sme riaditeľa liečebného ústavu o povolenie a určenie miestnosti na večerné modlitby. Jednými dverami nás „vypoklonkoval“ a druhými sme ho šli prosiť znova. Nakoniec pochopil našu neodbytnosť a určil miestnosť dole v čakárni pred spirometriou. Lekárka aj sestričky, pracovníčky z prijímacej kancelárie i recepcie, všetci, ktorých sme vkladali do modlitieb, sa tomu tešili. Sošku Panny Márie sme vždy nechali uloženú na recepcii. Niekedy sa nás zišlo k modlitbe

Profil dona Jána Tockého (1930)

narodil sa 30. decembra 1930 v Žiline veľmi skoro stratil otca v roku 1948 sa rozhodol vstúpiť do rehole saleziánov

po tzv. barbarskej noci 13. apríla 1950 bol internovaný v Podolínci nútené sa zúčastnil výstavby Priehrady mládeže

v roku 1952 nechcel spolupracovať s ŠtB, zvolil si útek za hranice

koncom apríla 1952 ušiel cez rozvodnenú Moravu do Rakúska študoval v Taliansku a vo Veľkej Británii

18. marca 1967 bol vysvätený za kňaza v Turíne

v rokoch 1958 – 1981 pracoval v streisku slovenských saleziánov v Ramegnies-Chin v Belgicku

od roku 1981 pôsobil ako ekonóm v Slovenskom ústave svätých Cyrila a Metoda v Ríme

v roku 1992 sa vrátil na Slovensko a pôsobí v Žiline

Don Tocký so žilinským biskupom Tomášom Galisom pri oslave 50-tych svojho kňazstva v marci 2017

sestričiek, personálu, ktorí nám boli vždy na pomoci. Naordinovali nám dôležité procedúry, vyšetrenia, ošetrenia, kyslíkové prístroje a podobne. Boli tam aj pacienti, ktorí chvíle liečenia trávili viac-menej len v areáli liečebného domu, kým sa dostali z astmatických záchvatov. Krátke prechádzky im boli vzpruhou. No hľadali čosi viac. Nevlá-

Don Tocký s biskupom, ktorý ho svätzil za kňaza, po 50-tich rokoch znova spolu v Turíne

Liečebný dom Tatrasan, Nový Smokovec, foto: Jozef Kotulič, wikipedia

menej, niekedy viac – aj vyše tridsať ľudí, podaktorí sa chceli pri nás naučiť sa modliť. Chodili sa modliť katolíci, evanjelici ausburgského vyznania, pravoslávni i kalvíni. Chodili medzi nás ľudia s barlami i o palici po strmých schodoch. My sme sa učili prijať iných, oni sa učili prijať nás. Keď boli veľké búrky a víchrice, pochytili sme sa za ruky a modlili sme sa spoločne. Prichádzali sme na to, že modlitba v búrlivých Tatrách je jemným vánkom a balzomom na dušu, miesto pre apoštolát.

Niektorí, zavalení balvanmi ťažkostí, čo si priniesli z domu, sa učili cez vzácne slová kňazov – pacientov a najmä saleziána dona Jána Tockého, rodáka zo Žiliny, odpúšťať. Toto sa opakovalo viacero rokov. Bolo to dielo zhora. Tento kňaz v päťdesiatych rokoch utekal s mnohými ďalšími bohoslovcami cez rieku Moravu do Talianska pred režimom. Pred päťdesiatimi rokmi bol v Turíne vysvätený za kňaza. Keď sa po mnohých rokoch vrátil ako ťažký astmatik, pokračoval v „misiách“ i v Penzáku. Bol pacientom aj Božím služobníkom. Bol k dispozícii pacientom, personálu aj Tatrancom na tejto magistrále návratov k Božej Láске. Spovedal aj v kostolíku, pomáhal miestnemu kňazovi, spovedal v liečebni pacientov, lekárov, sestričky – niektorí pristúpili k sviatosti po dlhých rokoch. Prinášal eucharistického Krista ležiacim, ktorým tiekli infúzie, žehnal – i miestnosti, prihovárал sa zraneným dušiam. Takto si mnohí z liečenia prinášali veľký dar pre uzdravenie – pokoj a nádej – cez Lásku Pána Ježiša, ktorú našli v odomknutej viere aj po dlhých rokoch a to práve zásluhou tiež trpiaceho kňaza. Mnohí hľadali svoju cestu a našli ju práve na liečeniach v Tatrách i pri pokornom pacientovi – donovi Jánovi.

Ľudia na svojej ceste hľadania nachádzali Lásku na kolenách v smokovskom kostolíku, ale nielen tam. Porozumenie našli aj pri láskavej a chápanúcej pani doktorke Viere Skopalovej, pri mnohých lekároch, pri vzácných sestričkách, ako aj vzácnnej sestre Katke Rothovej a starostlivom personáli. Vznikali tu nezištné a úprimné priateľstvá na celý život – nielen pacientov, ale tiež rodín miestnych Tatrančov, ktorí sa starali o kostol, pomáhali pri stavbe nového kostola, zdobili kvetmi svätostánok. Dokonca pacienti vo voľnom čase v sobotu ne-

raz upratali kaplnku Lurdskej Panny Márie. Dodnes mnohým znie v srdciach hudba pána organistu Lacka Dolinku i spoločné nezabudnuteľné spevy s jeho manželkou Helenkou. Za všetko Bohu neustále ďakujeme. Rôzne rehoľné sestry, či už z Rodiny Nepoškvrnenej, alebo sestry Tešiteľky Božského Srdca Ježišovho i iné nás zásobovali časopismi, ružencami

Don Ján Tocký pozdravuje pápeža Jána Pavla II., v pozadí je biskup Dominik Hrušovský

a modlili sa za nás. Medzi živými svedectvami tohto apoštolátu je napríklad lekár Vladimír, pacient, ktorého sme zahŕňali do modlitieb a on prestal robiť potraty; ďalej pacientka Mária z Michaloviec, ktorá po tridsiatich rokoch znovu začala pristupovať k sviatostiam.

Je dosť iných príkladov z tejto tatranskej magistrály dona Jána Tockého, jeho apoštolátu svätých omší, modlitby a Lásky Boha, za čo Stvoriteľovi vzdávame chválu a vďaku. Cez modlitby chceme pozdraviť dona Jána Tockého, saleziána, poďakovať a zablahoželať mu k vzácnemu jubileu 50. výročia kňazskej služby.

Milý don Ján! Prajeme vám veľa Božích milostí a zdravia.

S láskou vaše duchovné tatranské deti ■

Treba ešte rodičov?

Autor: Pino Pellegrino, BS 3/2017 | Foto: Unsplash

Vrodené schopnosti a vplyv prostredia majú svoju váhu. Ale až do dnešných dní sme nevynašli lepšiu stratégiu, ako vychovávať človeka, než je dvojica zdatných rodičov.

Ako štart do diskusie k tejto téme môže byť americká psychologička Judith Rich Harris, ktorá vo svojej knihe „The Nurture assumption: Why children turn out the way they do“ tvrdí, že deti sa učia viac mimo domu než v rodine, viac od rovesníkov než od rodičov. Takže rodičia zavážia stále menej: dobrý alebo menej dobrý rast detí by teda závisel nie od otca a matky, ale od genetiky a sociálneho prostredia.

Čo povedať? Má Judith Rich Harris pravdu?

„Šikmá veža v Pise je šikmá už odspodu“

Niet pochýb, že vo výchove ľudskej osoby pôsobia viaceré faktory: dva z nich sú, správne, dedičnosť a prostredie, v ktorom sa nachádzame.

Obzvlášť v období dospievania je faktor „skupina“ podstatný. Mladý človek sa tam cíti v bezpečí, nemá zodpovednosť, ba až stráca vlastnú tvár a berie na seba skupinové „ja“.

Takže kniha, o ktorej sme sa zmienili, má svoj pozitívny efekt: oslobodzuje rodičov od pocitu viny, žeby prípadný výchovný neúspech závisel totálne od nich.

Čo veru vôbec nie je tak! Každá ľudská osoba závisí aj od vlastnej slobody, od

vlastného svedomia. Všetci vidíme, že dokonca aj v Ježišovej škole došlo k veľkému neúspechu. Mal pravdu kardinál Carlo Maria Martini (1927 – 2012), keď sa pýtal: „Je vari vina v prameni, keď sa prúd riečky stratí v mokriňách?“

Až potiaľto môžeme súhlasiť s knihou: „Nie je to vina rodičov“.

Ale ak ideme viac do hĺbky, je tu druhá strana mince a tá môže byť závažná a nebezpečná.

Knižná štúdia od psychologičky Harris sa môže stať pohodlným alibi pre otcov a mamy, aby prestali byť aktívnymi rodičmi, čiže aby prestali podporovať rast svojich detí až do poslednej chvíle svojho života. Bolo by to nezodpovedné.

Prvým prostredím, prvou skupinou, s ktorou dieťa prichádza do kontaktu, je rodina práve v prvých rokoch života, keď vznikajú pevné základy našej osobnosti. „Šikmá veža v Pise je šikmá už odspodu,“ hovorí jedno talianske príslovie. Aj keď prijímame, že vrodené schopnosti a vplyv prostredia majú svoju váhu, až do dnešných dní sme nevynašli lepšiu stratégiu, ako vychovávať človeka, než je dvojica zdatných rodičov. Ešte aj dnes platí tvrdenie iného ame-

rického psychológa Johna Powella: „V niektorých prípadoch to môže budiť strach, ale náš údel je v rukách rodičov. Všetci sme produktom tých, ktorí nás milovali alebo odmietli nás milovať.“

Treba ešte rodičov? Dnešní rodičia sú rovnako platní ako tí včerajší! Rozdiel je v tom, že dnes je ich vplyv menej viditeľný, no nie menej rozhodujúci, lebo je nezmazateľný. Otec a mama – nosíme si ich v sebe po celý život. Na koľko tomu dáme priestor, môže sa to prejavovať viac alebo menej.

Toto je náš pohľad na úlohu rodičov aj v tejto digitálnej spoločnosti. ■

Rodičia s výchovným vodičským:

1. Nikdy nestrácajú schopnosť usmiať sa.
2. Pamätajú, že aj oni boli deťmi.
3. Nechajú 6-ročné dieťa, aby si už očistilo pomaranč samo.
4. Nedovolia, aby z neho rástol pečovál.
5. Dieťa prijímajú úplne, aj keď nie je „výstavný typ“.
6. Po pekných slovách nerobia zlé skutky.
7. Majú rozum s koreňmi v srdci.

O žiakov saleziánskej školy majú firmy reálny záujem

Autor: Juraj Vojtáš | Foto: archív školy

Dať študentom odbornú výučbu, dobrú saleziánsku výchovu, vhodné prostredie i zážitky na medzinárodných súťažiach. Stredná odborná škola svätého Jozefa Robotníka v Žiline.

Jej jedinečnosť spočíva v tom, že popri mnohých cirkevných materských, základných školách a gymnáziách sú na Slovensku iba dve odborné. Iba dve. Je tak len veľmi málo učňovskej mládeže, ktorej sa dostane kresťanská výchova aj na strednej škole.

Na SOŠ svätého Jozefa Robotníka sa môžu mladí ľudia vyučiť v odboroch autoopravár, stolár, maliar. Okrem toho si môžu urobiť maturitu v odboroch grafik digitálnych médií, dopravná prevádzka, drevárska výroba. Niektorí z absolventov neskôr úspešne absolvovali aj vysokoškolské štúdium, a dokonca sa na našu-svoju strednú odbornú školu vrátili ako učitelia. A keďže škola funguje už viac ako 25 rokov, prichádzajú sem študovať už synovia absolventov, exallievov. V súčasnosti na škole študuje 350 žiakov.

Odbornosť je na SOŠ svätého Jozefa Robotníka v popredí. Študenti opakovane víťazia na najväčšej celoslovenskej súťaži pre autoopravárov – Autoopravár Junior Castrol. Okrem toho žiaci školy minulý rok vyhrali celoslovenskú súťaž v stolárskych a murárskych remeslách SUSO, opakovane vyhrali medzinárodnú stolársku súťaž Študentské projekty. Žiaci odboru grafik digitálnych médií pravidelne obsadzujú priečky v ocenených fotografiách na rôznych súťažiach na Slovensku.

Študovať na tejto škole môžu žiaci z celého Slovenska – na školskom internáte sa im naplno venujú traja saleziáni. Saleziánske prostredie sa tak počas stredoškolského štúdia stáva pre

žiakov ich druhým domovom. A tým, že saleziáni sú so žiakmi dennodenne, vychovávajú ich aj k chlapeckosti a mužnosti a pomáhajú im stať sa schopnými dôstojne zaujať svoje miesto v spoločnosti i v Cirkvi.

Don Bosco sa vždy staral o mladých robotníkov. Pred viac ako štvrtstoročím táto jeho priorita podnietila aj slovenských saleziánov založiť školu v spätosti so svetom práce. Jej výnimočnosť spočíva popri pestrých aktivitách najmä v stálej prítomnosti komunity saleziánov.

O kvalite školy napokon svedčí aj fakt, že o žiakov školy majú firmy reálny záujem. Už počas štúdia dostávajú žiaci možnosť kontaktu s rôznymi firmami, čo im umožňuje spoznať špecifické pracoviská. Spoločnosť Maffel, ktorá vy-

rába ručné drevoobrábacie náradie, si túto saleziánsku školu vybrala ako prvú pilotnú školu na Slovensku a zapožičala ručné náradie v hodnote 30 000 eur. Ekonomický týždenník TREND ocenil túto školu cenou za originálny prístup vo výchove spoluprácou s firmami.

Ak poznáte niekoho, kto uvažuje o štúdiu na strednej odbornej škole, spomeňte mu túto saleziánsku Strednú odbornú školu svätého Jozefa Robotníka. Popri perfektnom odbornom vzdelaní sa mu dostane aj kvalitná ľudská a duchovná formácia. ■

SOŠ sv. Jozefa Robotníka
Saleziánska 18, 010 01 Žilina
Telefón: 041/723 41 02, 0911 344 848
e-mail: sos@sdb.sk
web: www.sos.sdb.sk

Chodil do knižnice a písal – pre mladých

Spracoval: Pavol Grach SDB

„Zostaneme v úžase nad tým, na čo všetko sa don Bosco popri všetkých svojich povinnostiach a každodenných ťažkostiach podujal“, píše don Lemoyne. V rokoch 1844 – 1848 sa dielo dona Bosca len formuje. On sám je takmer všade: učí katechizmus, zbiera mladých z ulice, čelí mnohým neprajníkom a ohováračom. Popri tomto všetkom však dokáže písať knihy pre svojich chlapcov. A vytrval v tom po celý život. Ani najväčšie ťažkosti mu nezabránili v pokojnej a vytrvalej práci na svojich knihách. Aj keď sa často ocital

v časovej tiesni, keď ho vydavatelia naháňali, aby odovzdal rukopis, on to prežíval odovzdané. Viedla ho veľká láska k mladým, pre nich písal. Zvlášť im venoval *Cirkevné dejiny* (*Storia ecclesiastica*, 1846) a rozpravu *Dejiny spásy* (*Storia sacra*, 1847). Don Lemoyne ešte poznamenáva: „Pokora viedla jeho kroky, keď chodieval do konviktu, aby tam študoval a písal. To, čo napísal, dával čítať vrátnikovi, a keď znovu prišiel, pýtal sa ho, či porozumel, o čom písal. Keď vrátnik povedal, že nie, znovu sa púšťal do práce, aby

text urobil čím ľudovejším a zrozumiteľnejším.“

Často máme pred očami len dona Bosca medzi chlapcami a takmer vôbec nie dona Bosca v knižnici. Keď sa však pozrieme na produkciu jeho spisov, stane sa nám zrejmejším, že apoštolát saleziánov nemusí byť len na dvore s chlapcami, ale aj pri štúdiu, písaní a vydávaní kníh pre dobro mladých a ľudových vrstiev. ■

(Podľa *Memorie Biografiche/Životopisné pamäti II*)

Ženevský biskup patrónom oratória

Spracovala: Adriana Sarközyová FMA

Prvú kaplnku malo oratórium pod vedením dona Bosca v miestnosti Útulku markízy Barolovej. Don Bosco ju počas svätej omše 8. decembra 1844 zasvätil svätému Františkovi Saleskému. A hoci v tento deň husto snežilo a bola veľká zima, chlapcov prišlo veľa. Nikdy nezabudli na to, ako vtedy don Bosco plakal od radosti. Meno svätého Františka Saleského sa stalo chlapcom veľmi blízke a don Bosco hneď od začiatku chcel, aby jeho sviatok oslavovali v oratóriu veľmi slávnostne.

Ešte keď študoval v konvikte, zvolil si tohto svätca za patróna svojho diela. Najprv sa opýtal dona Caffassa, ten sa poradil s teológom Borelom a obaja súhlasili. Táto voľba mala tri dôvody. Prvým bolo to, že markíza Barolová vybrala svätého Františka Saleského za patróna Kongregácie kňazov, ktorú mienila založiť pre svoje diela. Preto dala namaľovať jeho obraz na stenu pri vchode do miestnosti, kde sa mali kňazi schádzať. Druhým dôvodom bol

pokoj a láskavosť, ktoré si vyžadovala práca s mládežou, a svätý František bol dokonalým vzorom týchto čností. A do tretice don Bosco chcel, aby mu svätec pomohol získať veľa duší, aby mu vyprosil svetlo a posilu v boji proti nepriateľom viery. Usúdil, že svätý František Saleský je najvhodnejším patrónom pre výchovu a vzdelanie mladých. Poznal podrobne jeho životopis, jeho diela a často o ňom mladým rozprával. Podľa jeho vzoru sa usiloval byť aj on k nim takým láskavým a príjemným. Don Bonetti vrazil: „Don Bosco často poukazoval na to, že svätý František Saleský sa láskavým nenarodil, ale stálo ho veľa obiet, kým sa takým stal. My sme si vtedy pomysleli na neho samého, pretože sám hovoril, že ako dieťa bol výbušný, nestrpel odpor a teraz bol pre nás vzorom láskavosti a pokoja. Stal sa živou kópiou svätého Františka Saleského.“ ■

(Podľa *Memorie Biografiche/Životopisné pamäti II*)

V krajine baobabov

Autor: Dobrovoľníčky dona Bosca | Foto: zdroj Unsplash

Sme v Angole, v krajine plnej protirečení a bohatej na fascinujúce prírodné krásy, s jej obrovskými baobabmi s takými robustnými kmeňmi, že by nestačilo desať ľudí, aby ich bolo možné objasť. V tieni jedného z týchto gigantov prírody sedíme s Kristínou. Je učiteľka a stále v kontakte s mladými. Keď hovorí, v jej očiach sa odrážajú tváre chlapcov a dievčat, ktoré zaplňajú jej dni... „Sociálna situácia v Angole je veľmi ťažká: je veľa mladých, ktorí sú chudobní a odvrhnutí, mnohí sa stali obeťmi drog a je tu aj veľká delikvencia mládeže. Don Bosco a jeho výchovná ponuka je pre mňa alternatívou na úpadok, v ktorom žijú, a je nádejou pre ich život.

Patrím do komisie pre mládež našej diecézy, ale pracujem pre mladých na okraji spoločnosti, chudobných, pomýlených. Stačí sa len pozrieť okolo seba a to, že si saleziánka, ti kladie otázky. Každá príležitosť je dobrá na to, aby som sa dostala do kontaktu s nimi a nenápadne sa stala ich blížnou. Cítim, že ich chápem s ich problémami, s ich očakávaniami a ich frustráciami; cítim sa s nimi ako na jednej vlnovej dĺžke, a preto pri nich môžem fungovať ako

vychovávateľka, viesť ich, aby si uvedomovali vlastnú dôstojnosť a osobnú hodnotu. V našej spoločnosti je mnoho problémov: korupcia, násilie, chudoba a potom je tu postavenie ženy.

Ale do tejto spoločnosti ma poslal Pán, aby som ju vzala na svoje plec a po-

kúsila sa ju zmeniť počnúc každodennými maličkosťami. Veľakrát sa ma kolegyně pýtajú: „Ako to, že si stále pokojná, aj keď musíš riešiť toľké problémy? Máš nejaké tajomstvo?“ Zaujíma, mám tajomstvo: nasledujem Ježiša, nasledujem dona Bosca! Som dobrovoľníčka! ■

Oči, aby som videla

Sme v Argentíne, v Južnej Patagónii, kde je každodenným spoločníkom neustály silný vietor. Dnes je štvrtok, deň, ktorý je v Zulminom kalendári už roky špeciálnym dňom, ako nám o tom hovorí ona sama: „Vďaka pôsobeniu Božej milosti a na príhovor Panny Márie Pomocnice môžem povedať, že od 23. mája 2005 každý štvrtok spolu s väzenským kaplánom navštevujem Federálnu mužskú väznicu č. 15.“

Niekoľko hodín do týždňa Zulma prežíva hlbokú skúsenosť, akú ťažko opísať, lebo sa rukou dotýka bolesti mladých,

ktorí z rozličných dôvodov spáchali krutý čin a jedného dňa sa ocitli vo väzení, ktoré im zmenilo život a budúcnosť. Zulma myslí na to, že je saleziánka, myslí na dona Bosca, ako sa so svojím vrúcny „da mihi animas“, ktoré ho páliho vnútri, nezastavil pred žiadnou prekážkou a chodil navštevovať mladých vo väzení. Hovorí s presvedčením: „Boh ma priviedol na toto miesto, aby som tu prispela svojou prítomnosťou ženy. Mnohým z nich v ich osobnom príbehu chýba pozitívny obraz ženy.“

S pohľadom na západ slnka, ktorý sfarbuje oblohu do tmavočerveno, pokračuje: „Je pekné sledovať, ako sa chlapci krok po kroku dávajú na cestu obrátenia, zmierenia, objavovania Boha a stretnutia sa s ním. Po čase som si uvedomila, že „tí, čo prichádzame zvonku“ (tak nás nazývajú väzni), sme tí prví, ktorí majú byť evanjelizovaní. S pokorou ich počúvam a delím sa s nimi o radosť, že ma Boh miluje. Považujem za veľký dar, že môžem na tomto mieste ohlasovať jeho slovo a objavovať jeho prítomnosť v týchto mladých. ■

Prečo nie sú všetci saleziáni misionári?

Zdroj: ANS, preklad: Terézia Liptáková | Foto: archív SDB

Túto otázku sa pýta v rozhovore don Jozef Tóth, 65-ročný salezián misionár, ktorý od roku 1992 pôsobí v Jakutsku, kde je jediným z troch zakladajúcich členov saleziánskej misijnej komunity, ktorý tam ešte ostal.

Don Jozef Tóth na trhovisku v Aldane

Don Jozef, prečo ste misionár?

Od raného detstva som súcitil a mal blízky vzťah k indiánskemu obyvateľstvu. Už na začiatku formácie som vďaka donovi Šutkovi (slovenskému misionárovi v Ekvádore) cítil silnú príťažlivosť k ohlasovaniu evanjelia iným národom. Tento hlas vo mne posilnili misijné filmy a listy z Afriky od dona Jozefa Pravdu. Bolo mojou rastúcou túžbou podeliť sa o vieru s druhými ľuďmi.

A prečo Sibír, Jakutsko?

Keď v roku 1991 išiel don Pravda na prvú prieskumnú výpravu na Sibír, do Jakutska, bol som nadšený a provinciál don Jozef Kaiser ma požiadal, aby som ho na ceste sprevádzal od septembra do novembra. Počas zastávky v Novosibirsku sme sa od katolíckeho biskupa

dozvedeli, že v Aldane v Jakutskej republike potrebujú učiteľov náboženstva vo verejných školách a v obciach. V tom čase tam neboli ešte ani ortodoxní misionári. Aldan je malé mesto (16 000 obyvateľov), ale všetci boli voči nám otvorení. V júli 1992 sem prišla prvá „výprava“. Ja som bol v nej ako 40-ročný najmladší.

Aké sú najradostnejšie momenty v Jakutsku?

Po svätej omši, keď sme teraz oslávili 25 rokov našej tunajšej činnosti, sme mali priateľský rozhovor s našimi farníkmi o efekte našej misijnej práce. V 90-tych rokoch bol efekt úžasný. Dve katolíčky sa s nami podelili: „Bez viery,

Bolo mojou rastúcou túžbou podeliť sa o vieru s druhými ľuďmi.

katolíckej viery, by bol náš život iný. Máme zmysel života, odlišnú víziu, rodinné vzťahy s našimi blízkymi. To, že ste tu spolu s nami, v rovnako ťažkom živote a poveternostných podmienkach Sibíri, je silným znamením.“ Ocenili zmysel nášho misionárskeho života. Ja

som veľmi vďačný za misijné povolanie. A občas sa zamýšľam, prečo nie sú všetci saleziáni misionári!

Ktoré momenty sú tu najťažšie?

Čelili sme mnohým smutným momentom, ako napríklad v lete roku 1998, keď jedno 13-ročné dievča z oratória zomrelo. Pochádzala z ťažkých rodinných pomerov, ale bola veľmi dobrou animátorkou vo farnosti, vzorom pre našich mladých. No kvôli neskorému lekárskejmu zásahu rýchlo odišla do neba.

V našom každodennom živote necítim veľkú ťažkosť, keďže som prijal toto prostredie také, aké je. No keď porovnam našu misijnú prácu v prvých desiatich rokoch (1992 – 2001), keď všetko, čo sme budovali, žilo a spoločenstvo rástlo, a teraz po roku 2002 – vnímam veľký rozdiel: klesol počet misionárov, ostali tu len dvaja saleziáni. Bolo to bolestivé obdobie. Ale od roku 2011 sa naša situácia zlepšuje a sme opäť na správnej koľaji.

Čo je najdôležitejšie pre evanjelizáciu Jakutska?

Spoznať ľudí, ich charakter, kultúru a náboženstvo a tiež budovať hlbšie medziľudské vzťahy. Z mojej strany by bola potrebná aj profesionálnejšia misijná príprava. Keď pristupujem ako priateľ, ľudia sú otvorení zdieľať sa so svojimi bolesťami a srdcovými záležitosťami. Osobný kontakt s Ježišom je mojou najväčšou túžbou. Snažíme sa dostať bližšie k dnešným mladým ľuďom.

Od roku 1992 sa tu vystriedalo 25 saleziánov a 120 dobrovoľníkov. Aký to malo dopad?

Naši dobrovoľníci sú cenení pre svoje praktické zapálenie, domácu starostlivosť (v kuchyni, starostlivosť o dom) a obzvlášť ako animátori v oratóriu. Strávili mnoho času s miestnymi deťmi a mladými a sú veľmi efektívni v našej misii (hudba, asistencia, skupinová práca alebo katechézy v ruštine). Aj miestna farská skupina s ich pomocou porástla (príprava na spoveď a ďalšie momenty života viery). Po jednom týždni v Chatystyre alebo v ďalších obciach blízko Aldanu, či v Jakutsku sa stali naozaj nenahraditeľnou súčasťou našej výchovno-pastoračnej komunity. Dôležitú úlohu tu hrali aj mnohí domáci, jakutskí dobrovoľníci.

Prečo sa domáci Jakuti pridali ku Katolíckej cirkvi?

Pre Jakutov je ich Boh „príliš vysoko“, nemajú šancu s ním komunikovať, iba prostredníctvom duchov, vďaka sprostredkovanej práci šamana. Sú to rôzni duchovia slnka, prírody... Korene ich náboženstva sú šamanistické. Keď som denne učil v evenko-jakutskej miestnej obecnej škole, spoznal som rodičov našich študentov. Pýtali sa ma: Prečo veríš v Boha, v Ježiša? Kto je Ježiš? Snažil som sa im odpovedať a zdieľať s nimi svoju vieru. Ich deti sa tiež často zúčastňovali na letných saleziánskych táboroch a ich túžba po milosti a viere pomaly narastala. V škole nikto nehovoril o Ježišovi Kristovi. Po piatich rokoch v obci sme pokrstili prvú rodinu a katechézy pokračovali.

Pôsobí tu však aj pravoslávna cirkev. Ako sa priateľíte s nimi, s kňazmi a veriacimi?

Na začiatku boli veľmi opatrní: „Prečo ste sem prišli? Toto je naše územie.“ Naši biskupi nás požiadali, aby sme boli opatrní. No počas prvých stretnutí sme na ľudskej úrovni vytvorili osobné vzťahy a pri návšteve rodín vznikali aj priateľstvá. Teraz sme dobrí priatelia aj s tunajšími (v Aldane) tromi pravoslávnyimi farármi. Keď sa na niektorých udalostiach alebo v meste stretne, srdečne a s rešpektom sa navzájom pozdravíme a tiež máme radi duchovné stretnutia ako zasvätení ľudia. Jeden

Don Jozef Tóth s hlavným predstaveným donom Ángelom F. Artimem

z nich raz povedal: „Potrebovali sme 15 rokov, aby sme vás pochopili. Predtým sme vás vnímali ako konkurenciu, ale teraz uznávame, že je tu dosť práce a priestoru pre všetkých so vzájomným rešpektom.“

Aký druh pomoci potrebujete v jakutskej misii?

Tešíme sa a sme vďační za mladšiu generáciu misionárov, za dve miestne povolania a zvlášť za prichádzajúcich nespoľských mladších misionárov. Je tu priestor pre mladých a oratórium znova ožíva, bratská komunita je pevnejšia ako v minulosti. Potrebujeme aspoň troch-štyroch spolubratov v Aldane i v Jakutsku. ■

Jakutsko je najväčšia republika Ruskej federácie, nachádza sa vo východnej časti krajiny, v podstate za Sibírou (hoci bežne označíme túto oblasť ako Sibír). Jej hlavným mestom je Jakutsk. Má takmer 270-tisíc obyvateľov a je najchladnejším mestom na svete: priemerná teplota v januári je tu -37 stupňov Celzia. V Jakutsku sú prítomní štyria saleziáni, z toho dvaja Slováci. Okrem toho sa saleziánske dielo nachádza aj v meste Aldan, kde sú prítomní dvaja slovenskí saleziáni. Jedným z nich je don Jozef Tóth.

Slovenskí misionári v Jakutsku, zľava don Marián Peciar, don Pavol Michalka, don Jozef Tóth a hosť don Václav Klement, hlavný radca saleziánov pre región Východná Ázia a Oceánia

KOŠICE – LUNÍK IX**Mladí z Luníka odbehli už svoj ôsmy maratón**

Druhú októbrovú nedeľu, len týždeň po termíne košického maratónu, zažilo saleziánske stredisko na Luníku IX ten svoj, už po ôsmykrát. Kategórie boli štyri, podľa veku: do 10 rokov, 10 – 12 rokov, 12 – 14 rokov a starší ako 5 rokov. Bežecký okruh viedol okolo celého sídliska, a aby nikto nezablúdil, pred každou skupinkou išiel organizátor na bicykli. V cieľi všetkých čakala sladká odmena a prví traja z každej kategórie si mohli vybrať zaujímavé ceny.

LIPTOVSKÝ JÁN**Exallievi dona Bosca menili svoje stanovy a zvolili nové vedenie**

Na piatom ročníku Víkendu silných zážitkov odchovanci saleziánov usporiadali aj tretie Valné zhromaždenie združenia. Odsúhlasili úpravy svojich stanov, obdobie výkonu funkcií upravili na šesť rokov, zriadili poradný orgán pre Výkonný výbor s názvom Predsedníctvo, rozhodli, že Valné zhromaždenie sa musí konať aspoň raz za šesť rokov a zúčastníť sa môžu všetci členovia združenia. Prítomní exallievi zvolili aj nové vedenie. Do úlohy prezidenta združenia

bol zvolený Róbert Mruk, viceprezidentmi sa stali Michal Hort, Marek Slezák a Václav Faltus. Názov združenia sa zmenil na Združenie exallievov a priateľov dona Bosca na Slovensku. Vrcholom víkendu bola nedeľná svätá omša, pri ktorej bolo do združenia prijatých deväť nových členov.

DOLNÝ KUBÍN**Na tradičný mariánsky výstup na Choč prišli desiatky účastníkov**

Saleziáni spolupracovníci zorganizovali v polovici októbra už 26. mariánsky výstup na Choč. Výhľad z vrcholu a sprievodný duchovný program si vychutnalo viac ako 70 účastníkov. Na začiatku všetci dostali novokňazské požehnanie Filipa Orlovského. Počas cesty na niektorých miestach pripravili organizátori zastavenia na tému 100. výročia fatimských zjavení. Cestou nahor vynášali pútnici aj kríž a pri ňom na vrchole, presne na pravé poludnie, slávil svätú omšu. Nasledoval desiatok ruženca svetla a nechýbala ani tradičná spoločná fotka. Najmladší účastník (niekoľkomesačné bábätko) a najstarší (asi 70-ročný pán) dostali sladkú odmenu.

ŽILINA**Mediálna škola po deviatykrát otvorila prvácky kurz**

V novembri projekt Mediálnej školy privítal po deviatykrát prvákov, tentoraz takmer dvadsať mladých. Počas víkendového školenia sa zorientovali v logike médií aj v žurnalistike, spoznali fungovanie médií aj praktickú tvorbu tlačovej správy. Lektor a novinár Jozef Kotris im predstavil niečo zo zákulisia bulváru, rôznej interpretácie správ a podelil sa aj o cenné skúsenosti z praxe. „Vždy sa teším na tú skvelú atmosféru na kurze. Ako žijem v médiách, veľa zažijem, naučím sa, všimnem si a celý čas mám túžbu odovzdávať to ďalej, tak aspoň na tomto kurze to aj robím.“ Koordinátorka projektu saleziánka sestra Katarína Berešová vidí, že títo mladí ľudia majú veľký potenciál písať dobré a kvalitné články. Nechýbala simulovaná tlačová konferencia ani analýza televízneho spravodajstva. Od decembra 2016 sú kurzy Mediálnej školy akreditované Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu.

VATIKÁN**Salezián bude sekretárom Synody o mladých**

V novembri pápež František vymenoval pre Synodu o mladých generálneho relátora a dvoch osobitných sekretárov. Relátorom je brazílsky kardinál Sergio Rocha a jedným z dvoch sekretárov je salezián don Rossano Sala: saleziánom je od roku 1992 a za kňaza bol vysvätený v Jubilejnom roku 2000. Pracoval v saleziánskych dielach v Bologni, Besci, od roku 2012 je profesorom fundamentálnej teológie na Pápežskej saleziánskej univerzite v Ríme. „Som veľmi vďačný za dôveru, ktorú mi prejavil Svätý Otec. Je to pre mňa veľká zodpovednosť a prosím vás, aby ste ma sprevádzali modlitbami,“ povedal po vymenovaní don Rossano Sala.

DRIENICA**Slovenskí saleziáni spolupracovníci majú svoj symbolický cintorín**

V areáli pastoračno-rekreačného centra Domu mamy Margity na Drienici vznikol symbolický cintorín na pamiatku zosnulých saleziánov spolupracovníkov. Jeho oficiálne otvorenie sa konalo 11. novembra posvätením kríža. Mená s dátumami zosnulých členov združenia sú uvedené na kovových tabuľkách. Aj takto zosnulí saleziáni spolupracovníci zostanú v živej pamäti a okrem spomienky na duchovných obnovech si ich budú pripomínať aj účastníci duchovných cvičení a iných pobytov na Drienici.

ŽILINA**Po 80-tich rokoch má dobrodinec saleziánskeho domu pamätnú tabuľu**

Saleziánsky dom v Žiline vznikol pred 80-timi rokmi. V nedeľu 26. novembra si tam uctili aj žilinského farára a veľkého dobrodince saleziánskeho diela v Žiline Mons. Tomáša Ružičku. Ten v tridsiatych rokoch na podnet biskupov pozval saleziánov do mesta, daroval im farský pozemok a v roku 1937 aj finančne pomohol so stavbou samotného diela. Osobnosť preláta a jeho význam aj pre mesto priblížil miestny historik RNDr. Ľubomír Viliam Prikryl, CSc. Na spomienke bol prítomní aj žilinský biskup Mons. Tomáš Galis, provinciál saleziánov don Jozef Ižold, zástupcovia mesta a samosprávneho kraja a tiež zástupcovia mesta Gbely, rodiska Mons. Ružičku, ktorý sa tam narodil pred 140-timi rokmi. Vo vstupe žilinského saleziánskeho domu odhalili na pamiatku tohto dobrodince pamätnú tabuľu.

RUŽOMBEROK**Saleziáni zanesli odkaz Titusa Zemana k takmer 200 vysokoškolákovi**

V novembri navštívili saleziáni don Pavol Grach a don Jozef Luscoň tri vysokoškolské pastoračné centrá – v Prešove, Ružomberku a Trenčíne. Študenti sa tak oboznámili nielen so životom dona Titusa Zemana v jeho historickom kontexte, ale nazreli aj hlbšie do jeho spirituality. V Prešove študentov zaujalo porovnanie dona Titusa s biblickým hrdinom Gedeonom. V Ružomberku si takmer sto študentov pozrelo aj obrazovú prezentáciu a spoznalo životný príbeh Titusa Zemana, pričom nechýbala diskusia a svätá omša. Podobný program prežili aj desiatky mladých z Univerzitného pastoračného centra v Trenčíne.

„Mladí v Ružomberku i v Trenčíne boli zvedaví na Titusovo poslanstvo do dnešných dní. Jeho nadšenie pri budovaní Cirkvi môže bez veľkej špekulácie nasledovať každý tam, kde sa práve nachádza,“ opísal stretnutia s vysokoškolákmi don Jozef Luscoň.

TRNAVA**V škole, kde pôsobil, požehnali prvú kaplnku blahoslaveného Titusa Zemana**

V Trnave, v priestoroch, kde kedysi pôsobil don Titus, je dnes opäť arcibiskupské gymnázium. V posledný novembrový deň tam požehnali obnovené priestory a tiež chemické a biologické laboratórium blahoslaveného Titusa Zemana a školskú kaplnku blahoslaveného Titusa Zemana. Arcibiskup Mons. Ján Orosch mladým pri kázni počas svätej omše v katedrále povedal: „Drahí študenti, tu v Trnave pôsobili tri úžasné osobnosti. Don Titus Zeman učil na tejto škole, blahoslavená Zdenka Schelingová zomrela v neďalekej nemocnici a biskup Buzalka, mučeník za vieru, pracoval v neďalekom biskupskom sídle. Vy môžete od týchto svätých ľudí čerpať posilu pre svoj život.“ Po požehnaní kaplnky v nej bude trvalo umiestnená relikvia blahoslaveného Titusa Zemana.

MADRID**Saleziánsky Kongres o pastorácii mládeže a rodín**

Na konci novembra prišlo do Madridu 300 zástupcov saleziánskej rodiny z celého sveta, aby na medzinárodnom kongrese uvažovali o prepojení pastorácie mládeže a rodín. Na stretnutí sa zúčastnil aj hlavný predstavený saleziánov don Ángel Fernández Artime a niektorí členovia hlavnej rady. Na otvorení bol prítomný aj madridský kardinál Carlos Osoro. Jedným z prednášajúcich bol arcibiskup Bruno Forte, sekretár dvoch biskupských synod o rodine. Kongres mal tri ciele: „Spoznať dnešnú rodinu, priniesť cirkevné a duchovné vnímanie rodiny, posilniť a zapojiť do pastorácie mladých aj pozornosť voči rodinám,“ vysvetlil don Fabio Attard, hlavný radca pre pastoráciu mládeže. Slovensko zastupovali saleziáni Pavol Boka a Dominik Vinš a manželka Baginovci, ktorí vedú poradenské centrum Family Garden.

2% bližšie k mladým

Vďaka vašim 2 % sme v roku 2017 podporili:

- ▼ 250 mladých dobrovoľníkov, ktorí poslúžili 10 000 účastníkom hudobného festivalu Lumen,
- ▼ tri desiatky mladých športovcov a športovkýň z celého Slovenska na Medzinárodných saleziánskych športových hrách PGSI,
- ▼ vyškolenie nových mladých animátorov a animátoriek, ktorí patria medzi vyše 1 300 dobrovoľníkov pôsobiacich v našich strediskách, aby boli odborne pripravení na prácu s deťmi,
- ▼ tvorbu a šírenie textov, videí a metodík k udalosti blahorečenia Titusa Zemana,
- ▼ metodiky pre prácu s 552 skupinami chlapcov, dievčat a mladých

spolu sumou **19 351,98 €**.

*Pomôžte aj iným zažiť,
že ich darované 2 % môžu mať zmysel.
Oslovte svojich kolegov, susedov či členov rodiny.
Ďakujeme vám,
že naše priložené tlačivo posuniete do ich rúk.*

Ak ste v roku 2017 venovali minimálne 40 hodín dobrovoľníckej práce, vyžiadajte si o tom Potvrdenie od organizácií, v ktorých ste takto pôsobili, priložte ho k ostatným tlačivám a môžete nám venovať až 3 % z vašej zaplatenej dane.

Zamestnanec:

- ▼ Do 15. 02. 2018 požiadajte vášho zamestnávateľa o vykonanie ročného zúčtovania zaplatených predavkov na daň.
- ▼ Požiadajte ho, aby vám vystavil tlačivo Potvrdenie o zaplatení dane.
- ▼ Doplňte potrebné údaje na priloženom Vyhlásení a spolu s Potvrdením o zaplatení dane ho doručte na Daňový úrad.

Ak si sami podávate daňové priznanie (fyzická osoba):

- ▼ V daňovom priznaní pre fyzické osoby sú už uvedené kolónky na poukázanie 2 % (3 %) z dane v prospech jedného prijímateľa. Údaje, ktoré potrebujete do daňového priznania uviesť, opíšte z priloženého Vyhlásenia.

Firma (právnická osoba):

- ▼ V daňovom priznaní pre právnické osoby – časť IV. sú už uvedené kolónky na poukázanie 1 % (2 %) z dane. Údaje, ktoré potrebujete do daňového priznania uviesť, opíšte z priloženého Vyhlásenia.

Uľahčíte si vypĺňanie tlačív na našej stránke 2percenta.saleziani.sk! Ak máte otázky, neváhajte sa na nás obrátiť mailom: dobrodinci@sdb.sk alebo telefonicky na čísle 0911 173 708.

Spolu s vami bližšie k mladým.

Slová pre život od Svätého Otca Františka

O svätej omši

Keď ideme na svätú omšu, akoby sme šli na Kalváriu, je to to isté. Len si pomyslite: keby sme išli na Kalváriu (...) Určite by sme boli v tichu, v plači aj v radosti, že sme zachránení. Keď vstupujeme do kostola, aby sme slávili svätú omšu, pomyslime na toto: vstupujem na Kalváriu, kde Ježiš dáva za mňa svoj život. A tak zmizne každé divadlo, zmizne vyrušovanie, púšťanie poznámok a všetky tie veci, ktoré nás vzdalujú od tejto krásnej skutočnosti, akou je svätá omša, Ježišov triumf.

O svätých

Svätí nie sú dokonalými predlohami, ale osobami preniknutými Bohom. Môžeme ich prirovnať k vitrážam kostolov, ktoré prepúšťajú svetlo v rozličných farebných odtieňoch. Svätí sú naši bratia a sestry, ktorí prijali Božie svetlo vo svojom srdci a odovzdali ho svetu, každý podľa svojho „odtieňa“. Ale všetci boli priehľadní, zápasili na odstránení škvŕn a temnôt hriechu, aby tak umožnili preniknúť jemnému Božiemu svetlu. Toto je cieľ života: umožniť prenikať Božiemu svetlu, a je to aj cieľ nášho života.

O raji

Raj nie je miestom z rozprávok ani začarovanou záhradou. Raj je objatím sa s Bohom, nekonečnou Láskou, a vstupujeme doň vďaka Ježišovi, ktorý za nás zomrel na kríži. Tam, kde je Ježiš, je milosrdenstvo a šťastie; bez neho je chlad a temnota. V hodine smrti kresťan Ježišovi opakuje: „Spomeň si na mňa.“ A keby aj nebol viac nik, kto by si na nás spomenul, Ježiš je tam, po našom boku. Chce nás priviesť na to najkrajšie miesto, aké existuje. Chce nás tam vziať s tým málom či množstvom dobra, ktoré bolo v našom živote, aby sa nič nestratilo z toho, čo on už vykúpil.

Don Vladimír Študent SDB

* 21. februára 1944 – † 2. decembra 2017

Spracoval: jsk | Foto: archív

Don Vladko Študent sa narodil v Skalici. Základnú a strednú školu absolvoval v Skalici a v Bratislave. Potom vyštudoval farmaceutickú fakultu. V roku 1966 nastúpil na ročnú základnú vojenskú službu do Pardubíc. Veliteľ ho presviedčal, aby ako farmaceut ostal slúžiť pre vojsko. Don Vladko mal však inú predstavu o živote a službe. Začal sa zaujímať o štúdium na bohosloveckej fakulte, ale keďže už jednu vysokú školu mal, neumožnili mu to. Jeho spovedník ho zoznámil so saleziánmi, a tak začal tajnú rehoľnú formáciu.

Prvé rehoľné sľuby zložil 31. januára 1970 v Bratislave a doživotné sľuby presne o šesť rokov neskôr v Topolčanoch. Po vojenčine nastúpil do zamestnania v Uhorskom Hradišti, kde pracoval dva roky ako lekárnik. V roku 1969 sa presťahoval do Topolčian a pracoval v laboratóriu na kontrolu liečiv. Za kňaza ho vysvätil 13. decembra 1972 tajný biskup Ján Chryzostom Korec. Topolčany sa stali jeho domovom až do konca totality. Predstavení mu zverili skúšať filozofiu a cirkevné dejiny tajných saleziánov i laikov vzdelávajúcich sa v teológii. Jeho byt v Topolčanoch slúžil pre mnohých ako škola či formačný dom.

Po páde totality don Vladko pôsobil jeden rok v Nitre na Čermáni. V roku 1991 sa stal direktorom komunity v Žiline, kde aj prednášal filozofické predmety saleziánskym ponovicom. Po dvoch rokoch jeden rok pôsobil v Dubnici nad Váhom a od roku 1994 sa stal farárom v Poprade-Velkej, súčasne spovedníkom novicov a prednášal im niektoré predmety. Prežil tu deväť rokov a nadviazal hlboké vzťahy s farníkmi, zvlášť s deťmi a s mládežou. Rovnako tomu bolo aj v Trnave na Kopánke, kde pôsobil ako farár ďalších deväť rokov. Na pôsobenie v Poprade a Trnave rád spomínal a mnoho príkladov z týchto

prostredí uvádzal v kázňach. Na začiatku októbra 2012 mu predseda Trnavského samosprávneho kraja udelil pamätnú medailu „za prínos k rozvoju duchovného života a prácu s mládežou“.

V roku 2013 ho provinciál poslal do komunity v Galante-Hodoch, kde žil až do svojej smrti. Charakterizovali ho dobrotou, tichosťou, príkladná pokora, srdečný a úctivý vzťah k všetkým. Dôsledne konal to, čím bol poverený. Rehoľný a kňazský život prežíval s veľkou vernosťou. Hneď po príchode do Hodov si získal deti a ich rodičov. Krížik na čelo dieťaťa cez svätú omšu a cukrík po nej. To muselo byť vždy. Dialogická homília dona Vladka udržala deti i dospelých vždy pozorných. Po príchode z Trnavy mal jednu bolesť. S veľkou láskou mnoho rokov vyučoval na školách náboženstva, dokonca aj v špeciálnej škole. Jeho obdivuhodná pokora, trpezlivosť a srdečnosť deti priťahovala. Na vlastný podnet sa pravidelne zapojil aj do projektu modlitieb pred nemocnicou pod názvom 9 mesiacov za život.

„Radostne si prežíval heslo dona Bosca: Daj mi duše, ostatné si vezmi. Predstavených cirkevných i svetských si nemal len v úcte, ale si ich aj dôsledne miloval a poslúchal, aj keď to nebolo vždy jednoduché. Chcem sa za to poďakovať Bohu i tebe, Vladko. A ešte jedno, Vladko. Nekanonizovaných svätých je veľa, ale ty patíš medzi tých svätých, ktorých som osobne poznal, spolu sme žili a zdieľali to isté saleziánske a kňazské povolanie,“ vyjadril vo svojej

spomienke jeho posledný direktor don Jozef Gibala.

Spomedzi množstva svedectiev mladých na facebooku saleziani.sk po oznámení jeho smrti vyberáme aspoň jedno:

„Pre mňa bol don Vladko človekom, ktorému vďačím za to, že som sa prestala báť. Veril vo mňa, že raz naberiem odvalu a nebudem sa báť hovoriť s ľuďmi okolo seba a práve na jeho hodinách náboženstva sa toto vo mne zlomilo a ja som dostala odvalu. Spomínam si, ako sme trávili dlhé zimné večery v jeho kancelárii a hrali sme tam na tie staré varhany. Pripravil ma na prvé sväté prijímanie, zapájal ma do detských svätých omší, a hoci nás tam bolo veľmi veľa, poznal nás po mene a bol všímavý. Vďaka ti, Pane, za dona Vladka.“ ■

„Neznepokojuj sa.
Kto má Boha, má všetko.“

Don Bosco

